

Birgit Winther Sørensen

Emne: OPDAT dagsorden - Advisory Board-møde - Bæredygtig udvikling i landbruget
Sted: SEGES - OBS mødelokale 3.82, Agro Food Park 26 (på den anden side af vejen) - HUSK at registre dit bilnr. i receptionen, hvis du parkerer på gæsteparkering

Start: ti 14-03-2023 09:00

Slut: ti 14-03-2023 15:30

Vis tidspunkt som: Fraværende

Gentagelse: (ingen)

Mødestatus: Mødearrangør

Nødvendige deltagere:

På vegne af Ivan Damgaard

Kære Advisory Board

Hermed dagsorden for mødet. Mødet starter kl. 09.30 – der vil være netværkskaffe fra kl. 09.00.

Dagsorden

Kl. 9.00 – 9.30

Netværkskaffe

Kl. 9.30 – 9.40

Velkomst og dagens program *v/projektleder Ivan Damgaard*

Kl. 9.40 - 10.15
landbruget

Bordet rundt – refleksion, inputs og spørgsmål til den bæredygtige udvikling i

Kl. 10.15 - 11.00

Præsentation af projekt 7114 og projektets arbejdsplaner *v/Ivan*

Refleksion og kvalificering *v/deltagerne*

Kl. 11.00 - 12.00
v/Klaus Kaiser

Præsentation af ny analyse: Klimaafgift på landbruget vil sætte gang i konkurrencebølgen

Spørgsmål og drøftelse *v/deltagerne*

Kl. 12.00 - 13.00

Frokost

Kl. 13.00 – 13.45

Præsentation af AP2 ESG ledelsesrapportering – ikke-finansiell rapportering *v/Søren Bispe*

Refleksion og kvalificering *v/deltagerne*

Kl. 13.45 – 14.30
landmanden *v/Ditte Kjær Jacobsen*

Præsentation af AP8 Incitamentsmodeller for bæredygtig udvikling som motivation for

Refleksion og kvalificering *v/deltagerne*

Kl. 14.30 – 14.45

Kaffepause

Kl. 14.45 – 15.30
v/Ivan

Præsentation af AP4 Finansiell rapportering i forhold til økonomisk bæredygtighed

Refleksion og kvalificering *v/deltagerne*

Kl. 15.30 – 15.45

Opsamling og tak for i dag

Venlig hilsen

Birgit Winther Sørensen

Afdelings- og projektkoordinator
Ledelse & Økonomi

+45 2149 2801
bws@seges.dk

SEGES Innovation P/S

Agro Food Park 15, DK 8200 Aarhus N
seges.dk

SEGES Innovation P/S skaber løsninger til fremtidens landbrugs- og fødevareerhverv.
Vi udvikler forretningsmuligheder i tæt samarbejde med vores kunder, forsknings-
institutioner og virksomheder over hele verden.

CVR-nr. 42909769

LinkedIn

Forretnings-
betingelser

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Bæredygtig udvikling i landbruget – styrkelse af landmandens overblik, indsigt og handlemulighed - Advisory board møde #1

Projektleder Ivan Damgaard

14. marts 2023

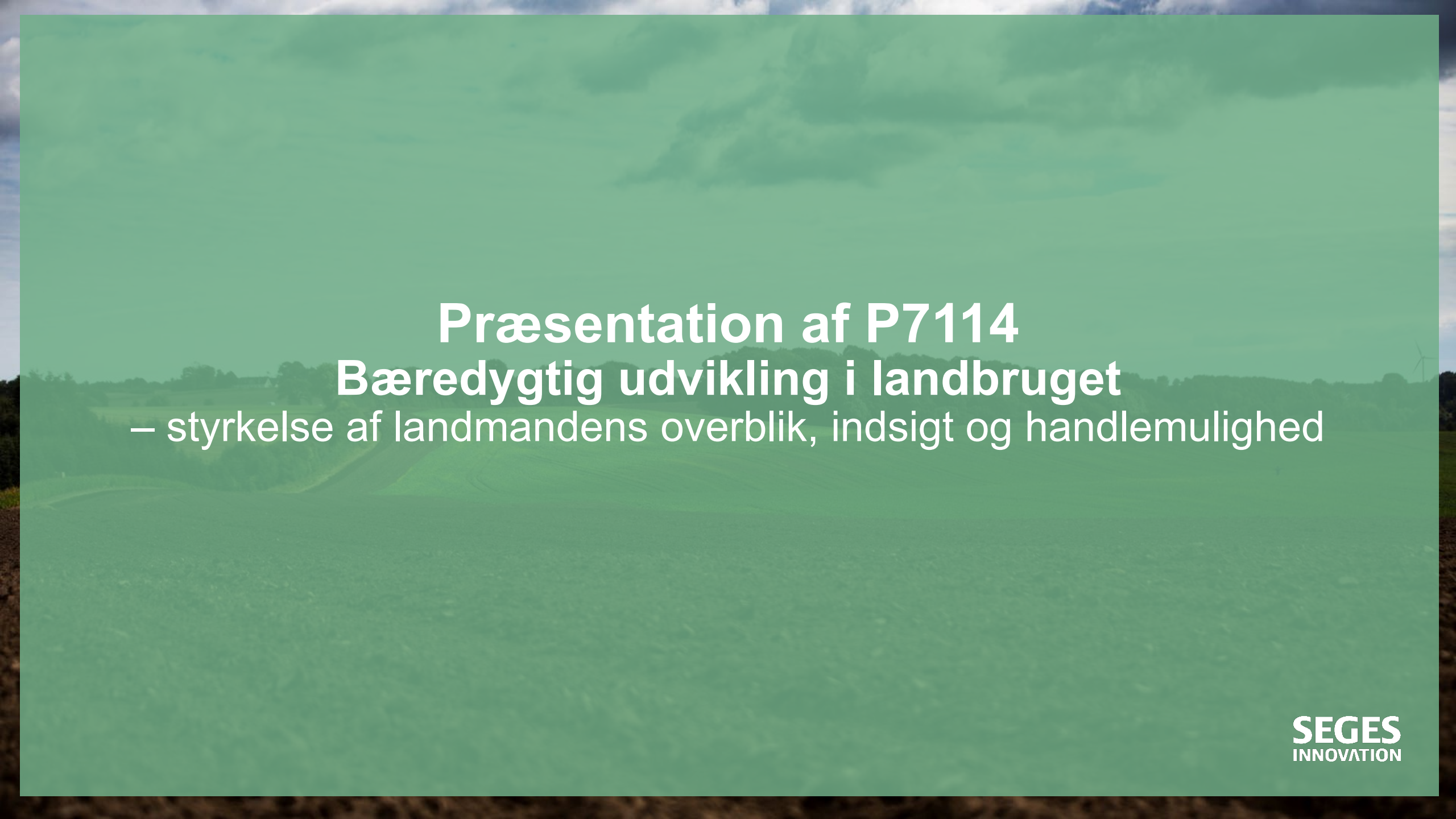
*Projekt: Bæredygtig udvikling i landbruget – styrkelse af landmandens
overblik, indsigt og handlemulighed*

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES
INNOVATION

Dagens program

- **Velkomst og dagens program** *v/projektleder Ivan Damgaard*
- **Præsentation af projekt 7114 og projektets arbejdsplaner** *v/Ivan*
 - Refleksion og kvalificering *v/deltagerne*
- **Refleksion, inputs og spørgsmål til den bæredygtige udvikling i landbruget** *v/bordet rundt*
- **Præsentation af ny analyse: Klimaafgift på landbruget vil sætte gang i konkursbølgen** *v/Klaus Kaiser*
 - Spørgsmål og drøftelse *v/deltagerne*
- **Frokost**
- **Præsentation af AP4 Finansiell rapportering i forhold til økonomisk bæredygtighed** *v/Ivan*
 - Refleksion og kvalificering *v/deltagerne*
- **Præsentation af AP8 Incitamentsmodeller for bæredygtig udvikling som motivation for landmanden** *v/Ditte Kjær Jacobsen*
 - Refleksion og kvalificering *v/deltagerne*
- **Kaffepause**
- **Præsentation af AP2 ESG ledelsesrapportering – ikke-finansiell rapportering** *v/Søren Bisp*
 - Refleksion og kvalificering *v/deltagerne*
- **Opsamling og tak for i dag**

Præsentation af P7114

Bæredygtig udvikling i landbruget

– styrkelse af landmandens overblik, indsigt og handlemulighed

Projektets formål

1.

- at sikre landmændene er bedst muligt rustet til **at iværksætte tiltag, der understøtter den bæredygtige udvikling**

2.

- at sikre landmændene er bedst muligt rustet til **at iværksætte tiltag, der sikrer den fremtidige finansiering i erhvervet**

Projektets mål

1.

at **analysere og vurdere** EU's krav til bæredygtig finansiering og ledelsesrapportering

2.

at **synliggøre** hvordan landmændene med baggrund i analyser og vurderinger kan **iværksætte handlinger**, der understøtter den bæredygtige udvikling.

3.

at **sikre** landmændenes **datagrundlag** for vurdering af den bæredygtige udvikling er **validt og kvalitetssikret**

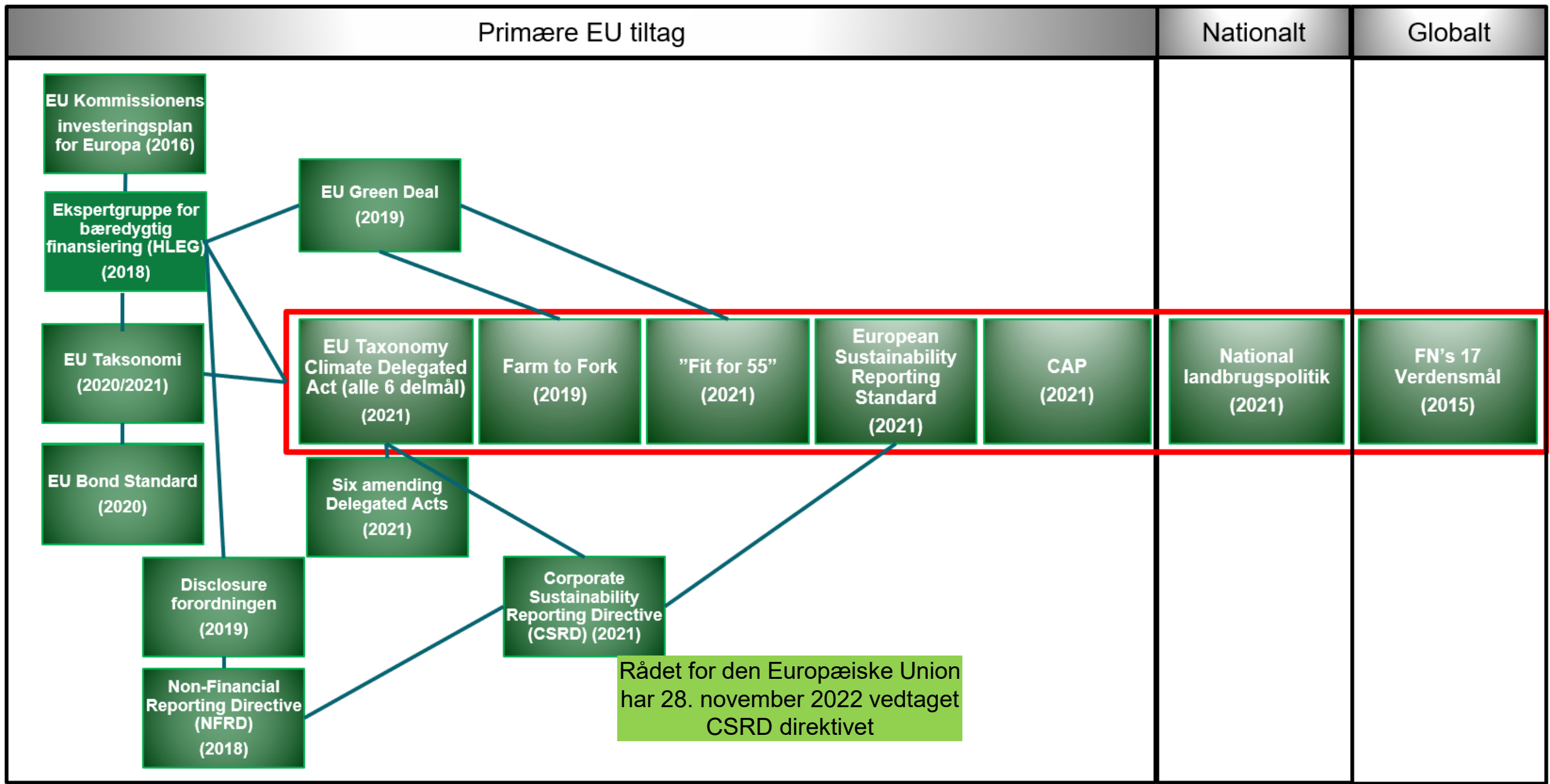
Projektets arbejdsplaner og overordnede leverance

Projektets arbejdsplaner

7.3 Specifikation af tilskudsgrundlaget for de enkelte arbejdsplaner

Titel på arbejdsplaner jf. projektbeskrivelsen	Ændrings- budget	Budget	Ændring
	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.
AP 1: Etablering af et Advisory board for projektet	144	144	0
AP 2: ESG Ledelsesrapportering - ikke-finansiell rapportering	298	298	0
AP 3 : Kommende ESRS Rapportering	0	295	-295
AP 4: Finansiell rapportering i forhold til økonomisk bæredygtighed	291	291	0
AP 5: Økonomidatabase og bæredygtighed	597	597	0
AP 6 : Markedsmæssige usikkerheder og prognoser for prisudvikling	0	592	-592
AP 7: Budgetkalkuler kan understøtte bæredygtige beslutninger	596	596	0
AP 8: Incitamentsmodeller for bæredygtig udvikling som motivation for landmand	164	164	0
Revision	12	12	0
Det samlede tilskudsgrundlag	2102	2.989	-887

European Sustainability Reporting Standards – det vi kommer til at kende som ESRS'erne

CROSS-CUTTING STANDARDS

ESRS 1
General requirements
Grundlæggende krav

ESRS 2
General disclosures
Generelle oplysninger

STANDARDS FOR THE ENVIRONMENT

ESRS E1
Climate change

Klimaændringer

ESRS E2
Pollution

Forurening

ESRS E3
Water and marine
resources

Vand-og havressourcer

ESRS E4
Biodiversity and
ecosystems

Biodiversitet og
økosystemer

ESRS E5
Resource use and
circular economy

Ressourceforbrug og
cirkulær økonomi

STANDARDS FOR SOCIAL ISSUES

ESRS S1
Own workforce

Egen arbejdsstyrke

ESRS S2
Workers in the value chain

Arbejdere i værdikæden

ESRS S3
Affected
communities

Berørte samfund

ESRS S4
Consumers and end-users

Forbrugere og slutbrugere

STANDARD FOR GOVERNANCE

ESRS G1
Business conduct
Forretningsadfærd

Projekt 7114 Arbejdspakker

Arbejds-pakke	Titel	Bemærkninger
AP 1	Vurdering, kvalificering og perspektivering af arbejdet med bæredygtighed	Projektets advisory board
AP 2	ESG Ledelsesrapportering - Ikke-finansiell rapportering	
AP 4	Finansiell rapportering	
AP 5	Økonomidatabase og bæredygtighed	
AP 7	Budgetkalkuler kan understøtte bæredygtige beslutninger	
AP 8	Incitamentsmodeller for bæredygtig udvikling som motivation for landmand	

AP1 – Etablering af et advisory board for projektet

- Der etableres et advisory board, der løbende bidrager med sparring i forhold til projektets afdækninger og resultater. Advisory boardet sammensættes af personer, der har forskellige perspektiver inden for emnet bæredygtighed og ledelse i landbruget, heriblandt landmænd, personer fra landbrugets finansielle samarbejdspartnere, landbrugets leverandører og landbrugets aftagere.
- Det planlægges at etablere et advisory board med 8 deltagere, der afholder 2-3 møder i 2023.

AP5 – Økonomidatabase og bæredygtighed

- **Sikre** at landmanden har et solidt og bæredygtighedsmæssigt **validt datagrundlag** som udgangspunkt for værdiskabelse og bæredygtighed på bedriften. *Det sker ved at udvikle og optimere datagrundlaget for analyser, modeller og værktøjer, som bygger på bæredygtighedsmæssige og økonomiske data for såvel regnskabsår som kortere perioder.*
- **Udvikle** metoder og værktøjer til **automatisk kvalitetssikring** og **validering** af bæredygtighedsdata i Økonomidatabasen. *Det er målet at kunne foretage benchmarking af den enkelte bedrift i en kombination af økonomiske forhold og bæredygtighedsmæssige påvirkningsforhold. Det er ligeledes målet i projektet at kunne analysere samspil mellem visse bæredygtighedsfaktorer og de økonomiske nøgletal.*
- Input data: f.eks. **forbrug** af gødning, brændstof, energi og fodermængder på den enkelte bedrift.
- Output data: f.eks. **internt forbrug** af foder, **salg** af afgrøder, mælk og kød mv. opsamles. *En del tekniske mængder opsamles og afstemmes i forvejen via landmandens årsrapport, men der er behov for systematisk opsamling af input og output samt validering og afstemning af disse for at sikre høj og ensartet datakvalitet og tilsvarende kvalitet i analyseresultaterne.*
- Forbedret output: en betydelig **forbedret teknisk opsamling** af al input og output i mængder på bedriftsniveau og afstemning af disse på landsniveau, så en række bæredygtighedsdata fremadrettet automatisk er med i de årlige opsamlinger af bedriftens økonomiske data. *Samtidig opbygges værktøjer så data kan anvendes til landsanalyser og benchmarking på bedriftsniveau.*

AP7 – Budgetkalkuler kan understøtte bæredygtige beslutninger

- **Budgetkalkuler:** en uundværlig del af den bæredygtige udvikling, hvad enten det gælder beslutninger for næste produktionscyklus, en kommende investerings levetid, når der planlægges produktion, overvejes nye tiltag og/eller investeringer i driften.
- **Budgetkalkulerne:** realistiske forventninger til økonomien i form af udbytter og ydelser, indtægter og omkostninger. *Der samles og formidles opdateret viden og indsigt i forhold til, hvor ændringer i forudsætningerne påvirker landbrugsvirksomhedernes produktion, afsætning eller indtjening, og som derfor har økonomiske konsekvenser for landmanden.*
- **Budgetkalkuler:** landbrugsprodukter, herunder forskellige salgsafgrøder, grovfoderafgrøder, mælkeproduktion og svineproduktion inden for såvel økologisk som konventionel produktion. *Kalkulerne omfatter mængden af de produkter, der produceres, fx i form af udbytter eller ydelse, afregningspris for produkterne og de omkostninger, som knytter sig direkte til produktionen.*
- **Budgetlægningen:** den enkelte landbrugsvirksomhed tager ofte afsæt i data fra budgetkalkulerne, der også indgår i en række værktøjer til beregning, modellering og vurderinger i forbindelse med beslutninger i den enkelte virksomhed.
- **Produktionsmetoder og produktsammensætning** i landbruget ændres løbende. *Derfor omfatter arbejdspakken både ajourføring af eksisterende kalkuler og løbende vurdering af behov for at udvikle nye kalkuler.*

REFLEKSION

Refleksion, inputs og spørgsmål til den bæredygtige udvikling i landbruget

Bordet rundt

DLBR – Landbrugssegmenter – status årsregnskaber 2021

- I alt 32.448 virksomheder i Ø90

	Nettoomsætningsgruppe kr. pr. år	Andel af antal virksomheder i alt	Andel af nettoomsætning i alt	Andel af landbrugsomsætning i alt
Small Business	0-2 mio. kr.	70,9% ↓	18,2% ↓	7,7% ↓
Produktionslandbrug	2-5 mio. kr.	13,3% ↑	13,4% ↑	12,0% ↓
Virksomhedslandbrug	5-10 mio. kr.	8,2% ↑	18,9% ↑	21,8% ↑
	10-20 mio. kr.	5,2% ↑	22,6%	27,7% ↑
	Over 20 mio. kr.	2,4% ↓	26,9% ↓	30,8% ↓
I alt		100%	100%	100%

Kundesegmenter - omsætning

Rapportering til den finansielle samarbejdspartner?
 Finansiell rapportering?
 Ikke-finansiell / ESG Ledelsesrapportering?

Pilene viser udviklingen fra året før

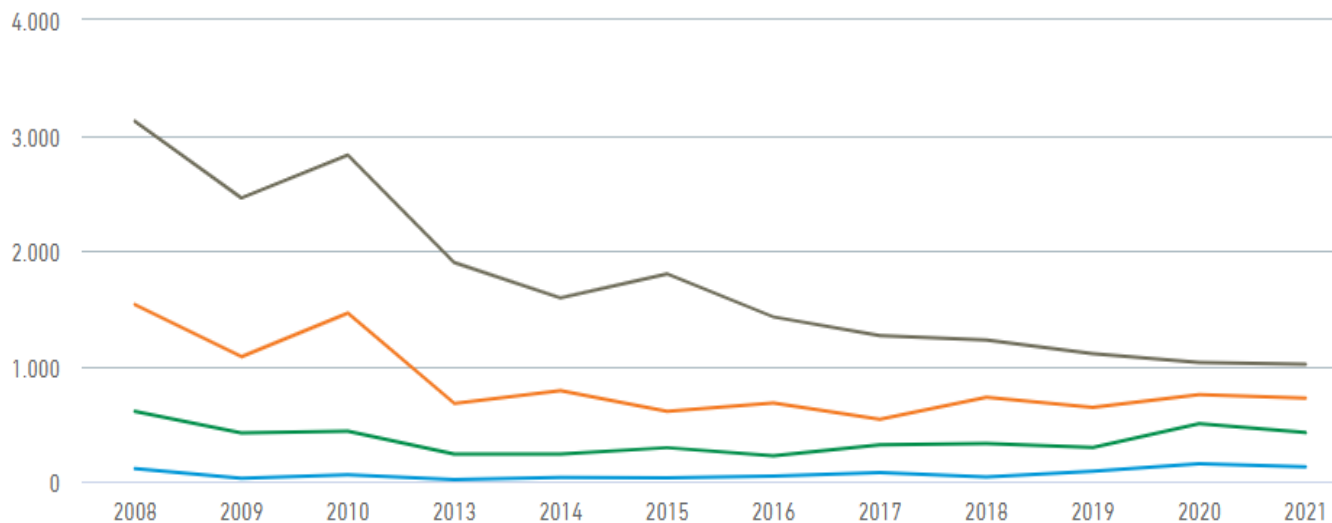
Færre unge ejerledere i landbruget – 2021 tal

Udviklingen af antal bedrifter med ejerledere under 40 år er over flere år stærkt nedadgående, mens andelen i de senere år har stabiliseret sig omkring ca. 7 %. (Kilde: Danmarks Statistik maj 2021)

Bedrifter

Type: Bedrifter (antal) | Område: Hele landet | Alder:

— Under 25 år — 25-29 år — 30-34 år — 35-39 år

Kilde: Danmarks Statistik

2008 i alt 5371 bedrifter

2017 i alt 2196 bedrifter

2021 i alt 2288 bedrifter

Ø90 data	2016 alle	2018 alle	2020 alle	2021 alle	2021 small business	2021 produktions landbrug	2021 virksomheds landbrug
15-35	4,4	4,5	4,9	4,9	4,1	7,1	6,5
36-55	37,8	33,7	29,9	28,3	22,2	39,3	50,3
56-65	29,6	30,6	31,4	31,9	30,4	38,2	35,2
66-99	28,2	31,2	33,7	34,9	43,3	15,4	8,0
I alt	100	100	100	100	100	100	100

Danske landbrug mangler unge veluddannede, der kan og vil virksomhedsledelse, lederskab, funktionsledelse og økonomi

Danske landbrug er ikke klar til unge, der kan og vil virksomhedsledelse, lederskab, funktionsledelse og økonomi

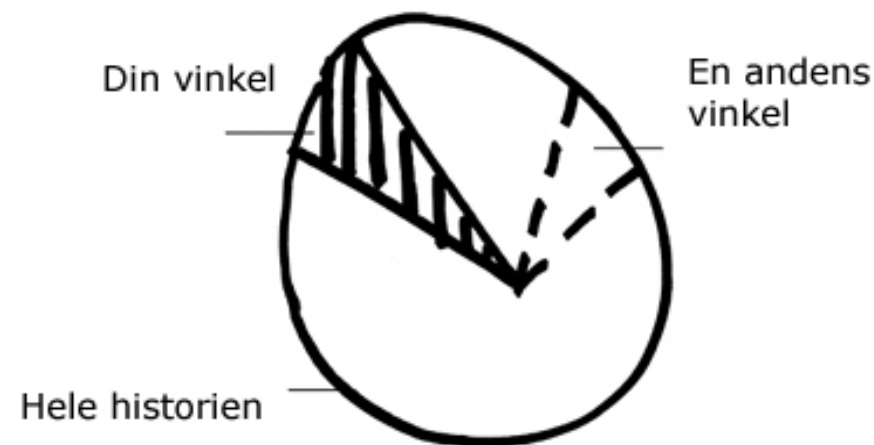
SEGES
INNOVATION

Tværfaglighed generelt

- **Monofaglighed – Ejerleder alene**
 - Seriel indsats
- **Tværfaglighed – Ejerleder + medarbejdere + værdikæden + rådgivere**
 - Parallel indsats
 - Holistisk tilgang
 - Sammenhængende
 - Synergi
- **Hvad kræver tværfaglighed**
 - Fælles ide om indsats, opgave og mål
 - Nysgerrighed på bæredygtig udvikling

Udfordring

Tværfaglighed er komplekst
Tværfaglighed er dyrt
Tværfaglighed er fundamentet for
bæredygtig udvikling

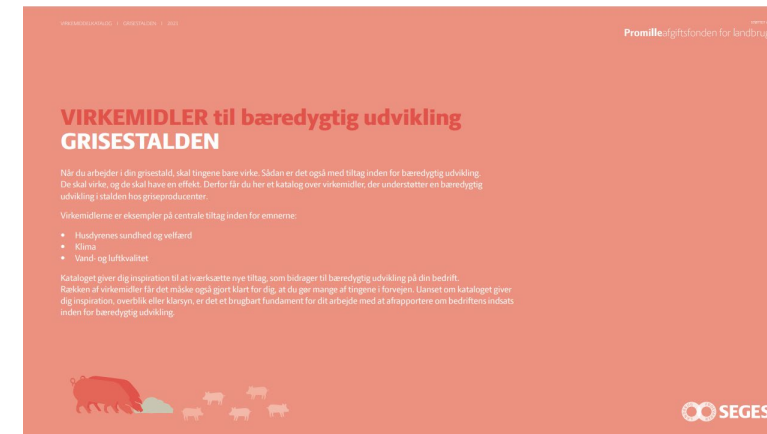
If you want to go fast
– go alone,
If you want to go far -
go together

SEGES Innovation – Virkemiddelskatalog – følg links

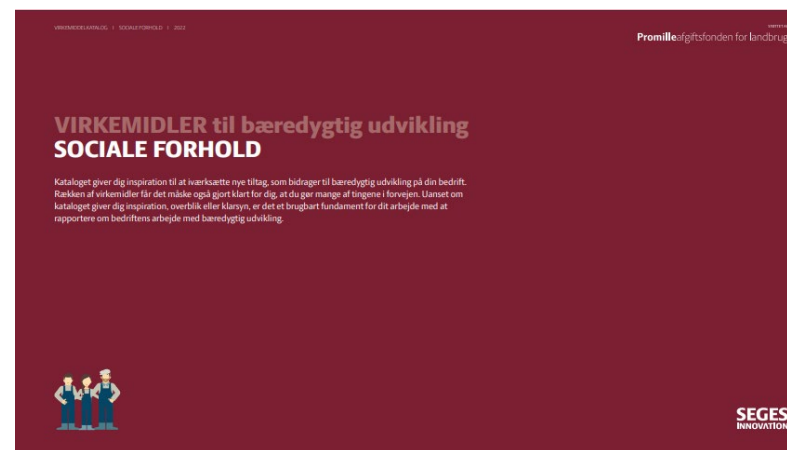
[esg_virkemiddelkatalog_ekonomi_virksomhedsledning.pdf \(landbrugsinfo.dk\)](#)

[esg_virkemiddelkatalog_grisestalden.pdf \(landbrugsinfo.dk\)](#)

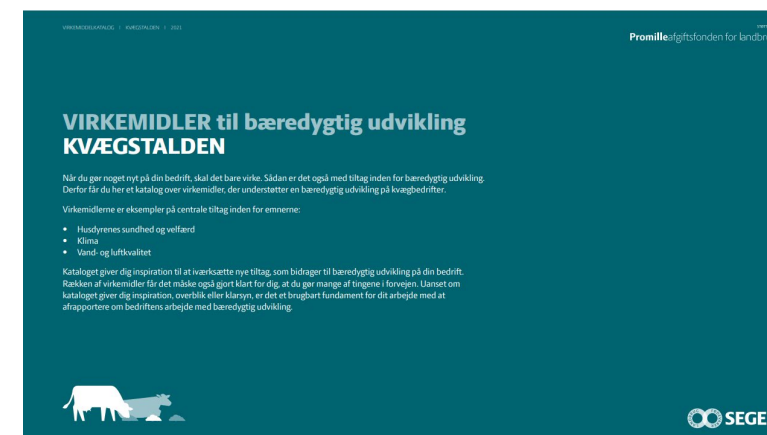
[esg_virkemiddelkatalog_sociale_forhold.pdf \(landbrugsinfo.dk\)](#)

[esg_virkemiddelkatalog_marken.pdf \(landbrugsinfo.dk\)](#)

[esg_virkemiddelkatalog_kvagstalden.pdf \(landbrugsinfo.dk\)](#)

Inspiration til bæredygtig udvikling

Landmanden bliver inspireret

Bæredygtige E-ESG tiltag i virksomheden

Eksempel

1. Mapping af potentielle bæredygtige tiltag i virksomheden og væsentlighedsanalyse

Economy		Environment		Social		Governance	
Bæredygtige tiltag	Væsentlighed	Bæredygtige tiltag	Væsentlighed	Bæredygtige tiltag	Væsentlighed	Bæredygtige tiltag	Væsentlighed
Økonomisk robusthed		Genskabe natur		Medarbejdertrivsel		Energi – solceller	
Drift/afkast		Biomasse til gødskning		DISC – analyser		Energi - vindmøller	
Bundlinje		Affaldshåndtering		Kompetenceudvikling		Compliance	
Konsolidering		Skov - PEFC certificeret		Fælles høstfest		Risikospredning – planteproduktion udgør p.t. 80% af oms.	
Likviditet		Naturprojekt – læhegn		Medarbejderbonus		Virksomhedsledelse	
		Klima alternative afgrøder / biomasse		Flexjobs		Lederskab	
		Præcisionslandbrug		Omverdens fokus		Oplevelsesøkonomi	
		Klimabelastning		Arbejdsforhold		Virksomhedsstrategi	
		Biodiversitet		Kompetenceudvikling		Kommunikation – internt/eksternt	
		Forbrug af ressourcer				Data til forretningsudvikling	
						Bestyrelse	
						kapitalberedskab	

Inspiration til bæredygtig udvikling

Landmanden får overblik

2. Vurdering af væsentlighed for virksomhedens bæredygtige udvikling - score:

0 – ikke væsentligt tiltag for virksomhedens bæredygtige udvikling

4 – meget væsentligt tiltag for virksomhedens bæredygtige udvikling

Bæredygtige ESG tiltag - virksomheden og dens interessenter

- Dobbelt væsentlighedsanalyse

BÆREDYGTIGE TILTAG / VIGTIGHED FOR LANDBRUGSVIRKSOMHEDENS INTERESSENER - ARLA	AFGØRENDE				Virksomhedens økonomiske robusthed Governance Risikostyring ESG Ledelsesrapportering Ressourceforbrug – el og brændstof Virksomhedskultur – tiltrække og fastholde medarbejdere Kommunikation – internt og eksternt ARLA Big Five: Fodereffektivitet Proteineffektivitet Dyrenes robusthed (ko dødelighed som en indikator for køernes robusthed) Gødningsanvendelse Arealanvendelse
	HØJ				
	MELLEM				
	LAV				
		LAV	MELLEM	HØJ	AFGØRENDE

Inspiration til bæredygtig udvikling

Landmanden får overblik

BÆREDYGTIGE TILTAG / VIGTIGHED FOR LANDBRUGSVIRKSOMHEDEN - **Mælkeproducent**

Refleksion, inputs og spørgsmål til den bæredygtige udvikling i landbruget

Hvad I ser som vigtige indsatsområder for landmanden i arbejdet med landbrugets bæredygtige udvikling

- a. Økonomisk bæredygtig - rapportering og opfølgning på finansielle indsatser
- b. ESG bæredygtig
 - CSRD / ESRS
 - rapportering og opfølgning på ikke-finansielle indsatser
- c. De 3-5 vigtigste områder som I anbefaler E-ESG dokumentation på for:
 - i. Small business landbrug – den lille landmand
 - ii. Produktionslandbrug
 - iii. Virksomhedslandbrug
 - iv. Den unge nystartede landmand

Bæredygtig finansiering 14. marts 2023
Advisory board

CO₂ - Konsekvenser og virkemidler

v/

Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef

SEGES Innovation P/S

STØTTET AF
promilleafgiftsfonden
for landbrug

SEGES
INNOVATION

CO₂-afgift og landbruget

- Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug (4. okt. 2021)
 - **Implementeringsspor: 2,4 mio. t CO₂**
 - Hyppig udslusning af gylle fra svinestalde (0,17 mio. t CO₂)
 - Generelt reduktionskrav for kvæg (0,16 mio. t CO₂)
 - Udtagning og vådgørelse af kulstofrig lavbundsjord samt ekstensivering (88.500/100.000 ha) (0,43 mio. t CO₂)
 - Skovrejsning og mindre hungst mv. (0,12 mio. t CO₂)
 - Ecoschemes (0,38 mio. t CO₂)
 - Kvælstofindsatser med CO₂-effekt (0,64 mio. t CO₂)
 - **Udviklingsspor: 5 mio. t CO₂**
 - Brun bioraffinering (Pyrolyse) (2 mio. t CO₂)
 - Gyllehåndtering (1 mio. t CO₂)
 - Fodertilsætning (1 mio. t CO₂)
 - Fordobling af økologisk arealanvendelse (0,5 mio. t CO₂)
 - Udvidet lavbundspotentiale (0,5 mio. t CO₂)

Som udgangspunkt finder der ingen korrekt metode!

- En model kan ikke rumme virkelighedens kompleksitet
- Resultaterne er meget følsomme over for antagelserne => stor usikkerhed

=> Antagelser:

- Opgøres CO₂-udledningen korrekt?
 - Pt. er eneste grundlag nationale normer fra AU
- Hvilket produktionsgrundlag?
 - Landbruget reformeres betydeligt de næste 5-10 år
- Isoleret CO₂-effekt eller samspil med øvrige tiltag?
 - Fortsat uspecificerede tiltag i CAP2027 og landbrugsaftalen
- Løser den teknologiske udvikling en del af udfordringerne med CO₂?
 - Omfang og effekt kendes ikke endnu – kræver ekstrainvesteringer
- Hvordan konverteres af indkomsttab til aktivværditab?
 - Horisont og diskonteringsfaktor – underkants- og overkantsskøn
- Modregnes compensation/afbødende foranstaltninger?
 - Omfang og model kendes ikke endnu
- Smitter en CO₂-afgift af på afsætningspriserne?
 - Verdensmarkedspriser – men måske "klimatillæg" på danske fødevarer
- Hvordan indregnes afledte og dynamiske effekter?

Afledte og dynamiske effekter

- Fald i indkomst/værdier forringer landmændenes kreditværdighed
=> Dyrere og vanskeligere adgang til finansiering
- Lavere indkomst medfører forringet innovations- og investeringskraft, også til grønne investeringer
=> Forringet konkurrencekraft og overlevelsessevne. Perspektiverne for fortsat drift og udvikling kan svinde ind
- Forringet harmoni som følge af udtagning af jord og marginalisering
=> Lavere selvforsyningsgrad og øget eksponering over for markedsudsving
- Mindre råvaregrundlag medfører meromkostninger i forarbejdningsleddet. Dækkes af fortsættende landmænd
- Lavere jordpriser kan forbedre unge landmænds mulighed for at etablere sig
- Grøn omstilling kan åbne for øget afsætning på højprismarkeder.

Metodeoversigt

Datagrundlag:

- Vægtede endelig 2020-regnskaber fra ØDB
- Koblet med:
- Denmarks national Inventory report 2021 (AaU)

Areal og økonomi:

- Udtagning af lavbundslande og GLM8 (100.000 ha – med kompensation) samt marginalisering (94.000 ha ved 750 kr. pr. t CO₂e)
- Økonomisk effekt af CO₂e-afgift, landbrugsaftale, CAP2027 mv. på:
 - Indkomst
 - Aktiver
 - Konkurs

Indkomsteffekten beregnes som differensen mellem driftsresultatet på en gennemsnitlig heltidsbedrift med det nuværende produktionsgrundlag og driftsresultatet på en gennemsnitlig heltidsbedrift på det fremtidige produktionsgrundlag

Ændring i driftsresultat medfører på sigt ændringer i aktivværdier

Ændring likviditet og aktivværdier medfører ændringer i økonomisk holdbarhed, som kan føre til ejerskifter på stærkt konkurstruede bedrifter.

Akkumulerede resultater giver et retvisende billede. Kan dog give lidt skæve delresultater, da sammenligningsgrundlaget er forskellige bedrifter.

Økonomisk uholdbare / konkurser (CO₂ isoleret)

500	2.276-2.433	20,9-31,0%
750	2.504-3.045	31,9-38,8%
1.000	3.281-3.571	41,8-45,5%

	Nuværende produktionsgrundlag	Produktionsgrundlag efter CO ₂ e-afgift på 750 kr. pr. t samt øvrige tiltag	
Antal heltidsbedrifter	7.849	6.755	-13,9%
Årskøer	562.554	423.211	-24,8%
Slagtegrise	17.446.003	13.911.152	-20,3%
Smågrise	31.299.864	27.925.916	-15,3%
Dyrket areal (ha)	1.835.387	1.615.939	-12,0%
CO ₂ e (mio. t)	13,8	9,2	-33,3%

Produktionen på de ejerskiftede landbrug drives videre, så bedriftens karakteristika svarer til gns. af de fortsættende bedrifter (regionaliseret) med en fordelingsnøgle (vurderet ud fra en evt. CO₂e-afgifts vægt i fremstillingsprisen) på:

- Planter: 70 pct.
- Svin: 20 pct.
- Kvæg: 10 pct.

De fortsættende bedrifter ift. gns.:

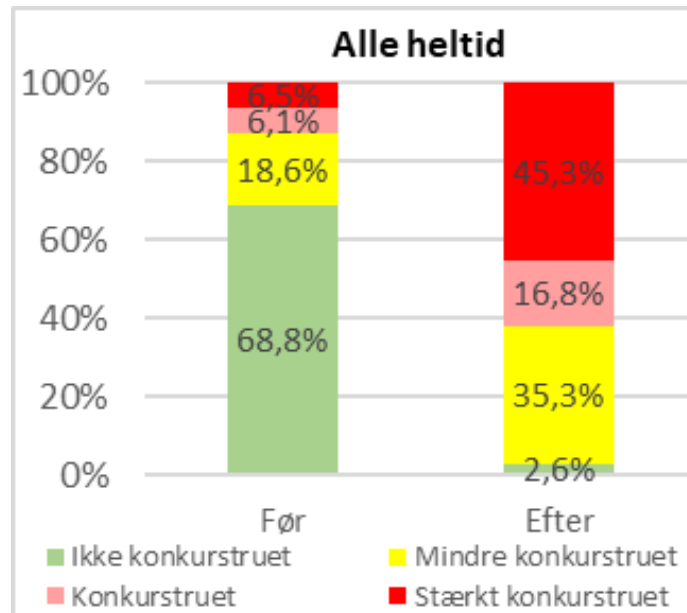
- Større
- Bedre indtjening
- Bedre soliditet
- Nyere produktionsanlæg
- Adgang til finansiering

Resultater - holdbarhed

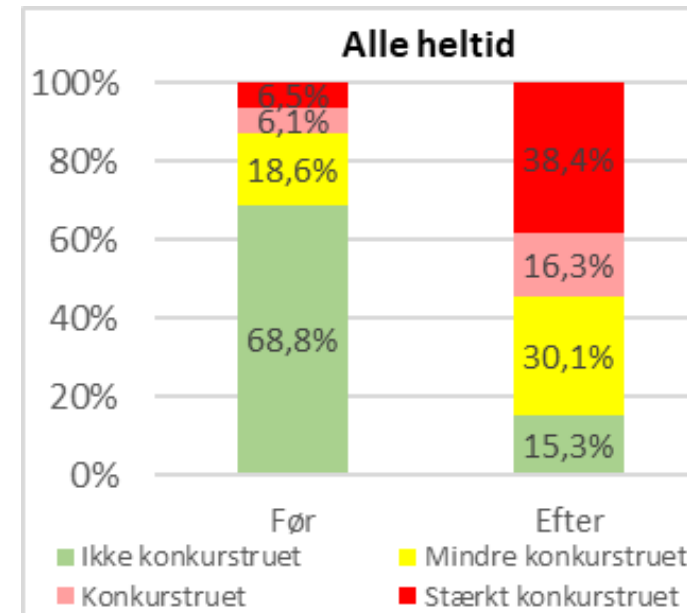
- En CO₂e-afgift på 750 kr. pr. t ændrer afgørende på landbrugets økonomiske robusthed
- Kraftigt øget antal af økonomisk uholdbare virksomheder
 - Isoleret effekt uden horisont: 38,8 pct.point
 - Isoleret effekt med horisont: 31,9 pct.point
- Markant svækkelse af de øvrige landbrug

	Konj.just. likv.: < -4 pct. af oms.	Konj.just. likv.: -4 - 0 pct. af oms.	Konj.just. likv.: 0 - +4 pct. af oms.	Konj.just. likv.: > 4 pct. af oms.
Soliditetsgrad: Under 0	Stærkt konkurstruet	Stærkt konkurstruet	Konkurstruet	I mindre grad konkurstruet
Soliditetsgrad: 0-10 pct.	Stærkt konkurstruet	Konkurstruet	I mindre grad konkurstruet	Ikke konkurstruet
Soliditetsgrad: 10-20 pct.	Konkurstruet	I mindre grad konkurstruet	Ikke konkurstruet	Ikke konkurstruet
Soliditet: Over 20 pct.	I mindre grad konkurstruet	Ikke konkurstruet	Ikke konkurstruet	Ikke konkurstruet

Uden horisont

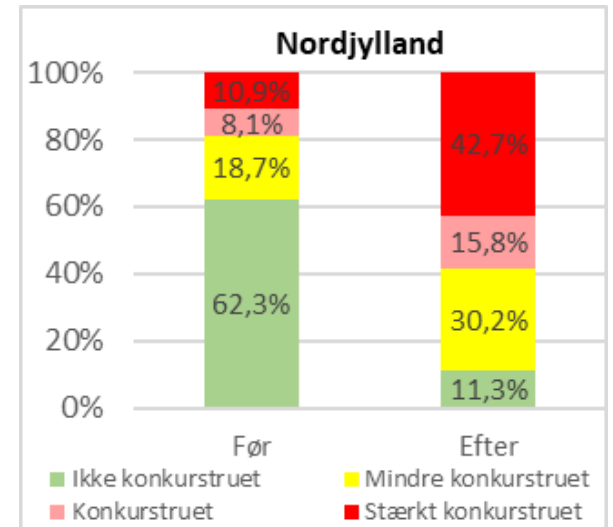
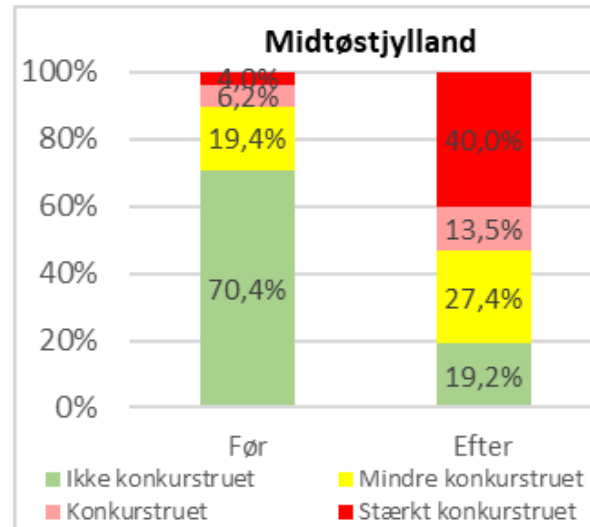
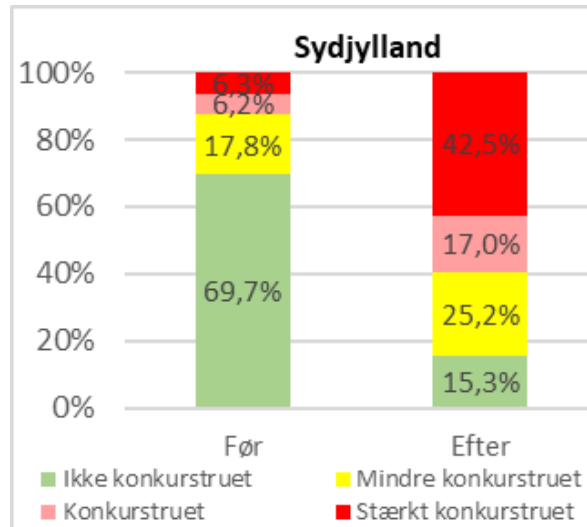
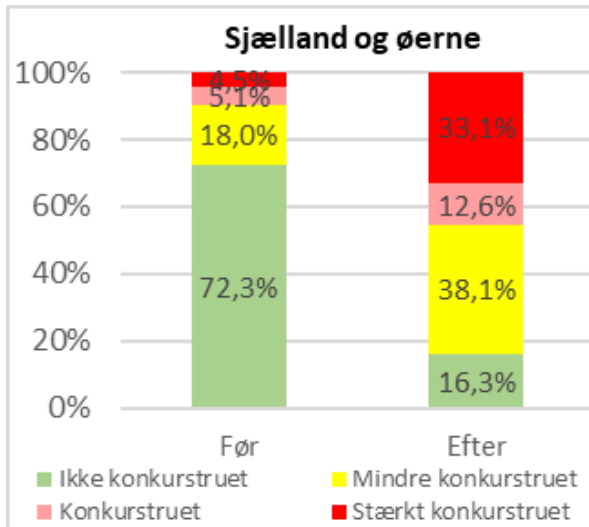
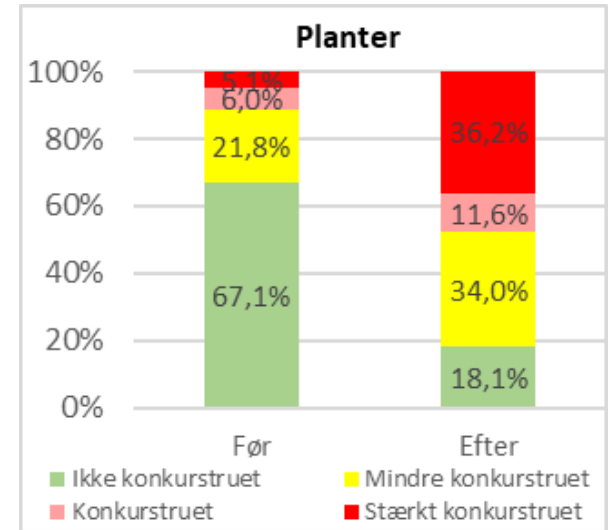
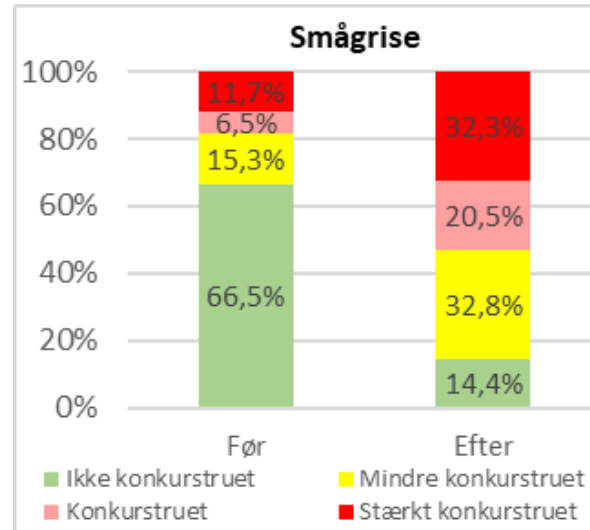
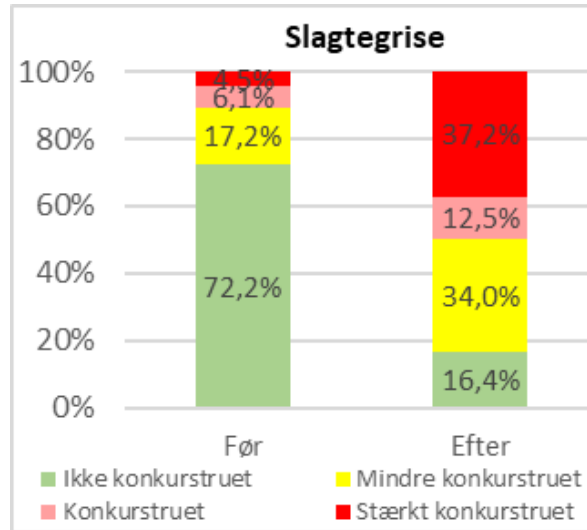
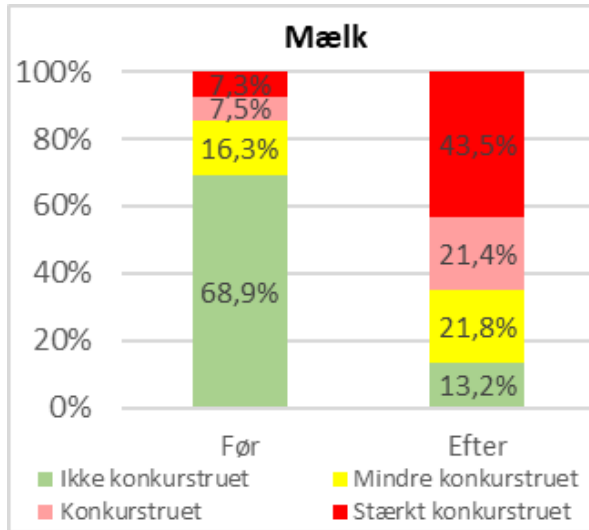

30 års horisont

Resultater – holdbarhed – 30 års horisont

- Mælkeproducenter er hårdest ramt med en stigning fra 7,3 pct. til 43,5 pct.
- Syd- og Nordjylland er relativt hårdest ramt end resten af landet. Sjælland og øerne mindst.

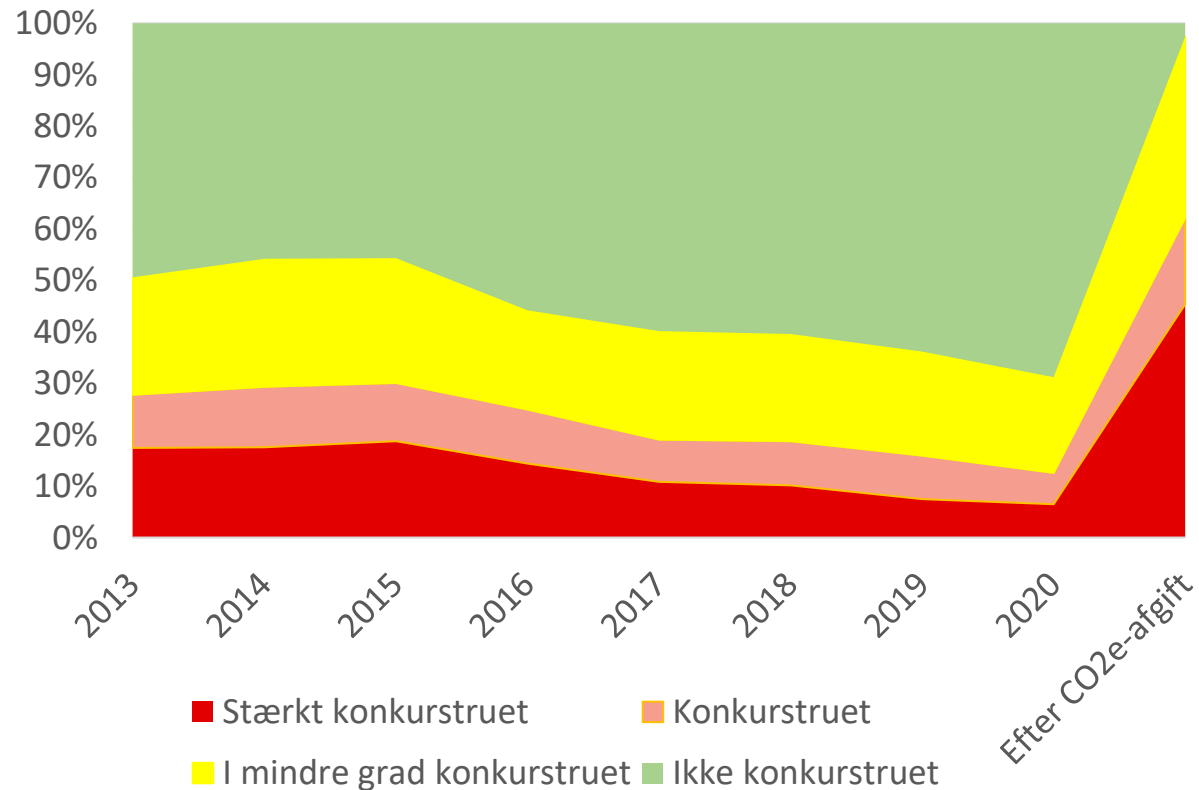

Resultater - holdbarhed

- En CO₂-afgift vil afgørende ændre udviklingen i landbrugets økonomisk robusthed
- En CO₂-afgift på f.eks. 750 kr. pr. t vil være et væsentligt større stød end finanskrisen – og denne gang permanent.

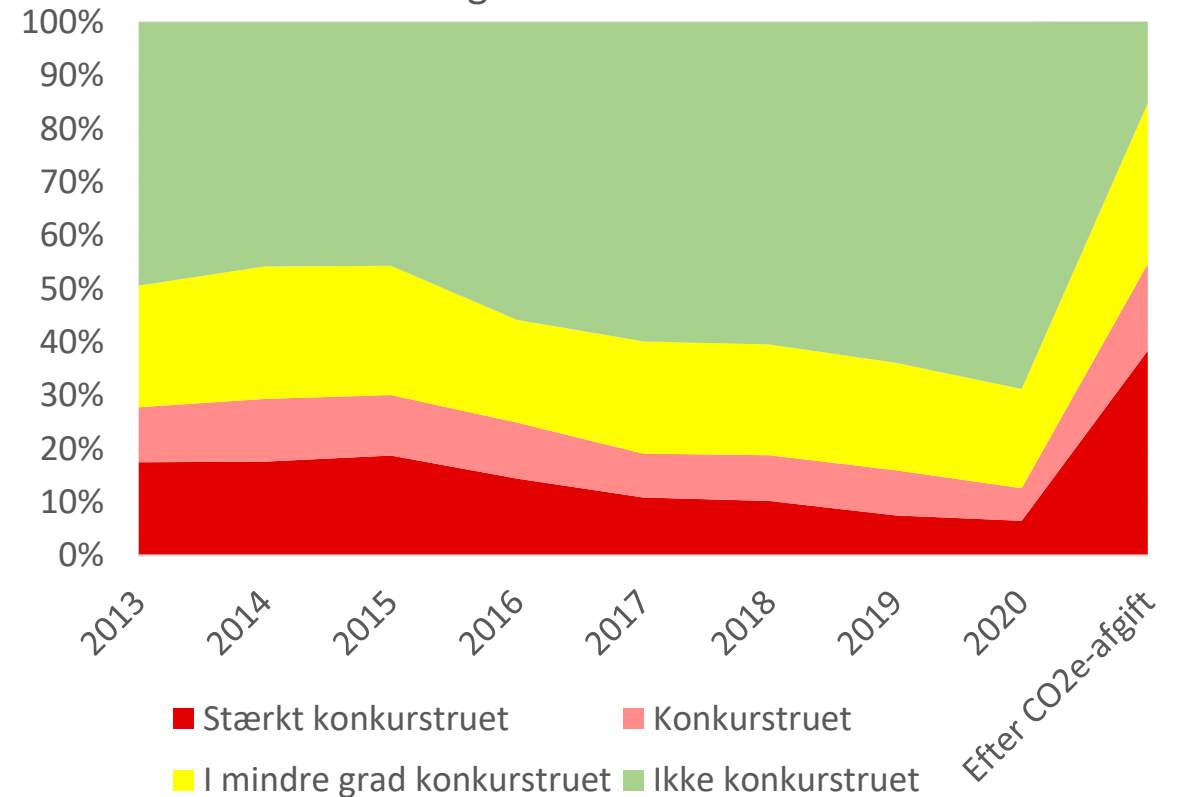
Uden horisont

Historisk fordeling af konkurstrussel - Alle heltider

30 års horisont

Historisk fordeling af konkurstrussel - Alle heltider

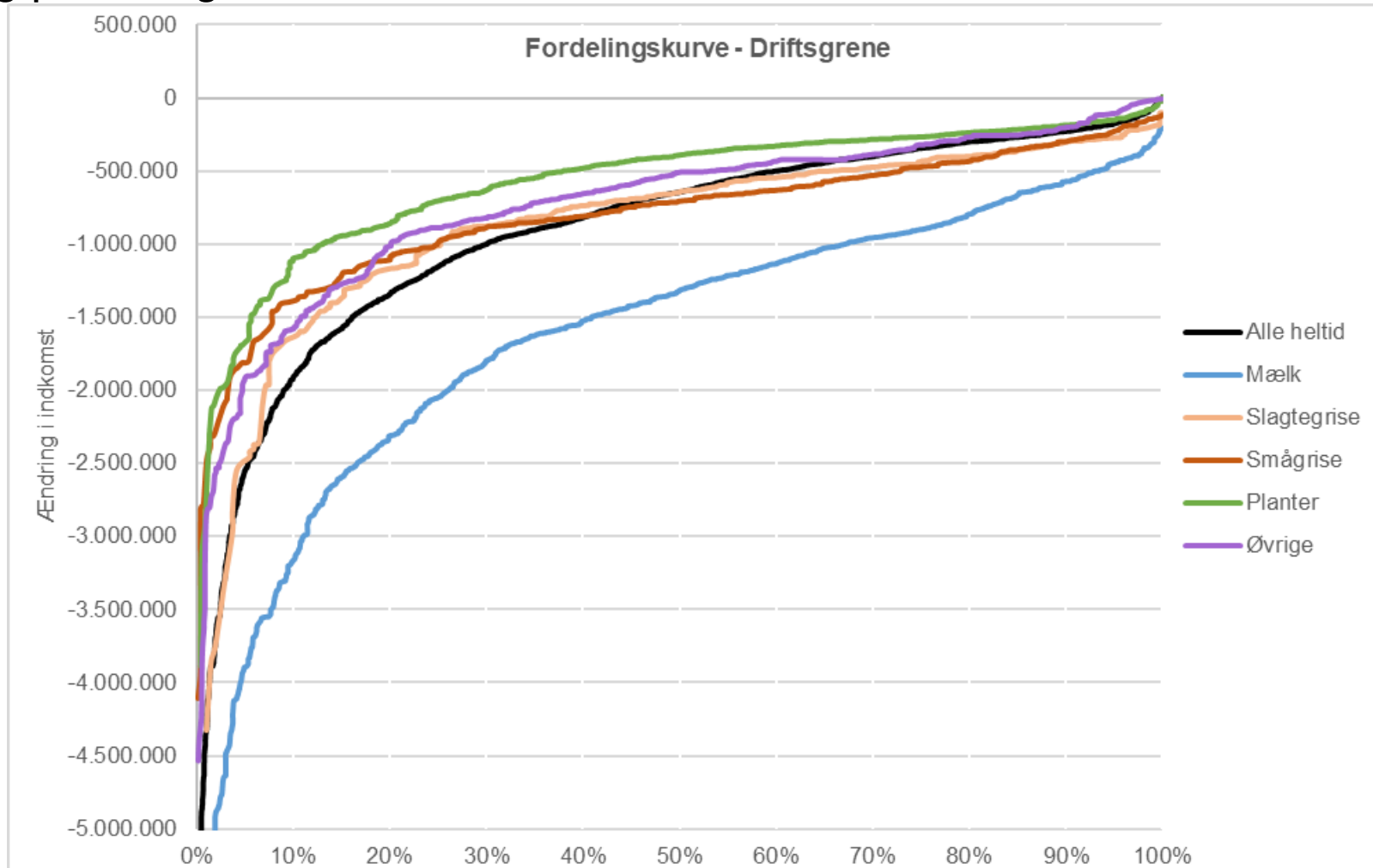
Resultater – indkomst

- **SEGES-model: Detaljeret og dynamisk model på bedriftsniveau**
- 750: Heltidsbedrifter mister isoleret set 5,7 mia. kr. (55 pct.). Hele landbruget mister 7 mia. kr.
- Mælkeproducenter hårdest ramt – tjener ikke længere på mælkeproduktion!
- Indkomsteffekten stiger med ca. 20 pct., når tiltag fra CAP2027 og landbrugsaftale medregnes

	Isoleret effekt af CO ₂ e-afgift			Samlet effekt af CO ₂ e-afgift og øvrige tiltag			
Afgiftsniveau:	500	750	1.000	500	750	1.000	
	Ændring på erhvervsniveau, mia. kr.						
Alle bedrifter	-4,8	-7,0	-9,0	-6,2	-8,4	-10,4	
Heltidsbedrifter	-3,9	-5,7	-7,3	-5,0	-6,8	-8,4	
	Ændring pr. heltidsbedrift, 1.000 kr.						Gns. driftsresultat før ejerløn pr. bedrift de seneste 5 år
Heltidsbedrift	-398	-628	-856	-535	-776	-1.013	1.151
Mælk	-843	-1.325	-1.785	-1.087	-1.564	-2.055	1.119
Slagtesvin	-201	-400	-638	-301	-532	-743	1.528
Smågrise	-210	-443	-685	-331	-574	-813	2.543
Planter	-146	-273	-466	-260	-441	-630	826
Øvrige	-54	-264	-418	-158	-323	-503	1.729

Resultater – Fordeling af indkomsttab – uden horisont

- Gennemsnitstallene for en CO₂e-afgifts påvirkning giver et indtryk af landbruget som helhed.
- Der er dog stor spredning både i forhold til, hvor kraftigt landmændene påvirkes af en CO₂e-afgift.
- Spredningen skyldes sammenhængen med produktionsenhederne, arealer og dyr.
- Fordeling på driftsgrene:

Resultater - aktivværdier

- Aktivværdieffekt uden og med 30 års horisont:

	Forudsætning om uendelig betalingsrække	Forudsætning om horisont på 30 år
	Ændring i landbrugets gælds- og formueforhold ved indførelse af en CO ₂ e-afgift på 750 kr. pr. t	
Aktivværdier, mia. kr.	-159	-100
Soliditetsgrad, pct.	-31	-10

- Den isolerede effekt af en CO₂e-afgift på 750 kr. pr. t:

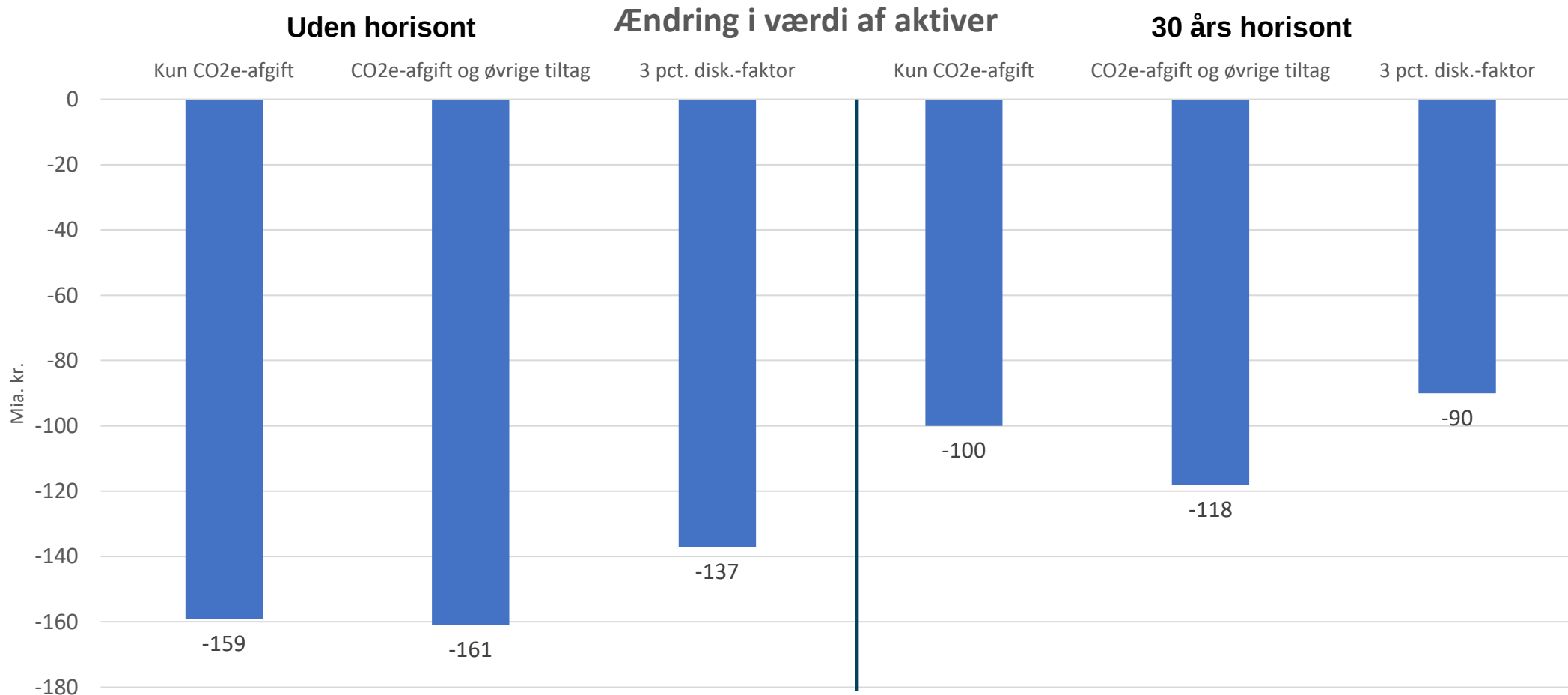
- Aktivværdierne falder med 100-159 mia. kr.**
- Faldet er på 133-217 mia. kr. inkl. deltidsbrug
- Uden horisont kan betegnes som et overkantsskøn
- 30-årig horisont kan betragtes som et underkantsskøn

Forudsætninger:

- Afgift: 750 kr. pr. t
- Heltidsbedrifter
- Minimumsgrænse for jordpris: 40.000 kr.
- Diskonteringsfaktor: 2 pct.
- Ingen kompensation eller modgående foranstaltninger

Resultater – stor følsomhed (750 kr.)

- Stor forskel med og uden horisont
- Fald op til ca. 160, herefter kun sparsomt, da jordværdierne er i bund
- Højere diskonteringsfaktor medfører lavere effekt på aktivværdier

FROKOST

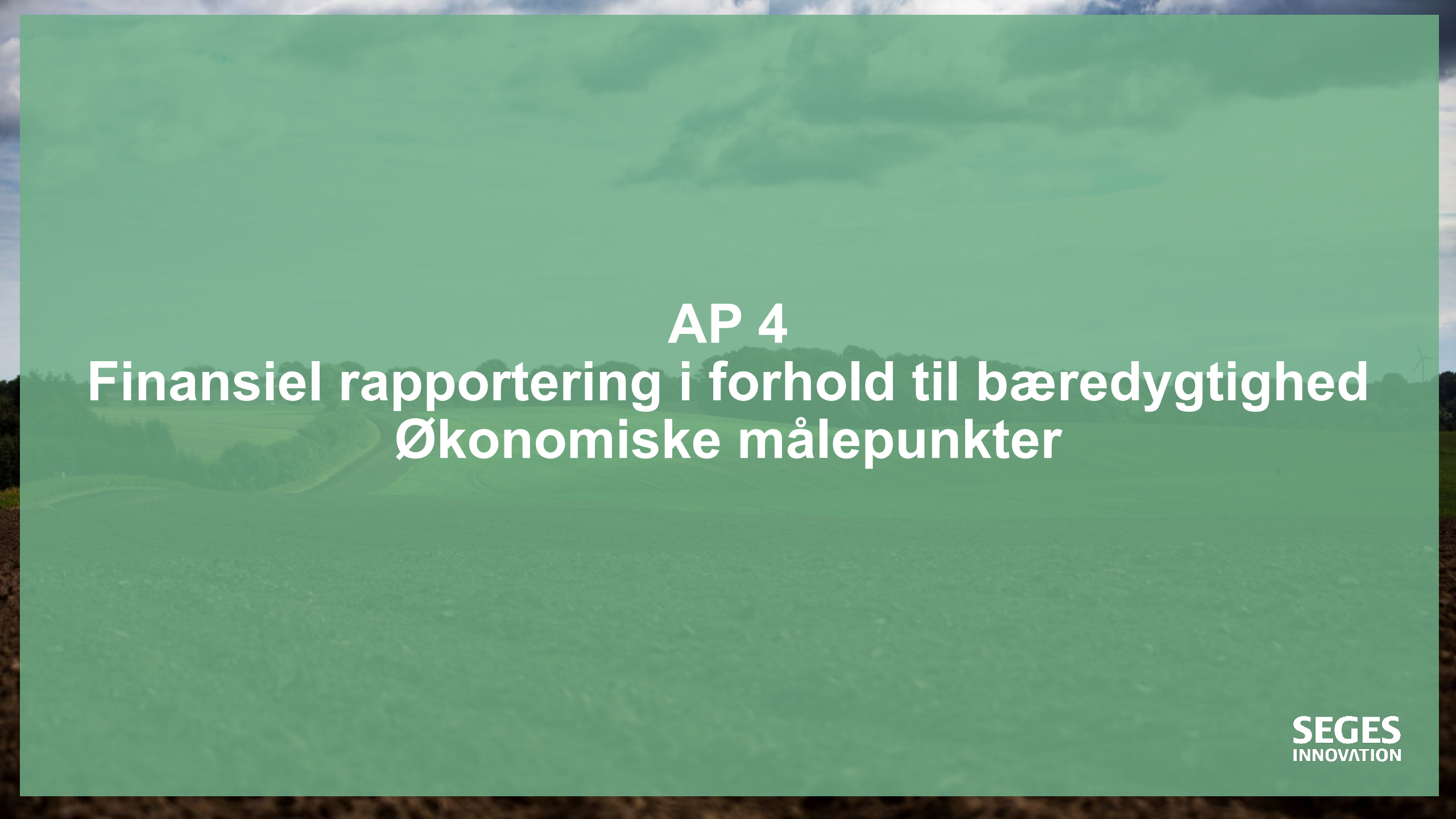

AP 4

Finansiell rapportering i forhold til bæredygtighed

Arbejdspakkens formål og opgaver

- at **identificere** de mest relevante økonomiske målepunkter for, at vurdere landbrugsvirksomhedens økonomiske bæredygtighed.
- Virksomhedens **økonomiske performance** målt på
 - virksomhedens daglige drift, herunder fx evnen til at genere hhv. overskud og likviditet
 - virksomhedens evne til at modstå "økonomiske stød" fx egenkapital eller konsolidering.
- Grundlaget for vurdering af økonomisk performance og robusthed er virksomhedens
 - **historiske data** (fx årsrapport)
 - **forventninger til fremtiden** (fx budget)
 - **virksomhedens performance målt op mod andre tilsvarende virksomheder** (fx benchmarkings-, fraktil- og/eller dækningsbidragsanalyser).
- Ud fra de identificerede målepunkter at udarbejde en økonomisk **bæredygtighedsoversigt** som
 - kan danne grundlag for at etablere et økonomisk **bæredygtighedsoverblik** for den enkelte landbrugsvirksomhed der viser de enkelte målepunkter i forhold til **deres væsentlighed** for virksomhedens
- At levere en **deskresearch** for, at belyse de nyeste europæiske og nationale krav og kriterier for finansiel rapportering i forhold til økonomisk bæredygtighed.

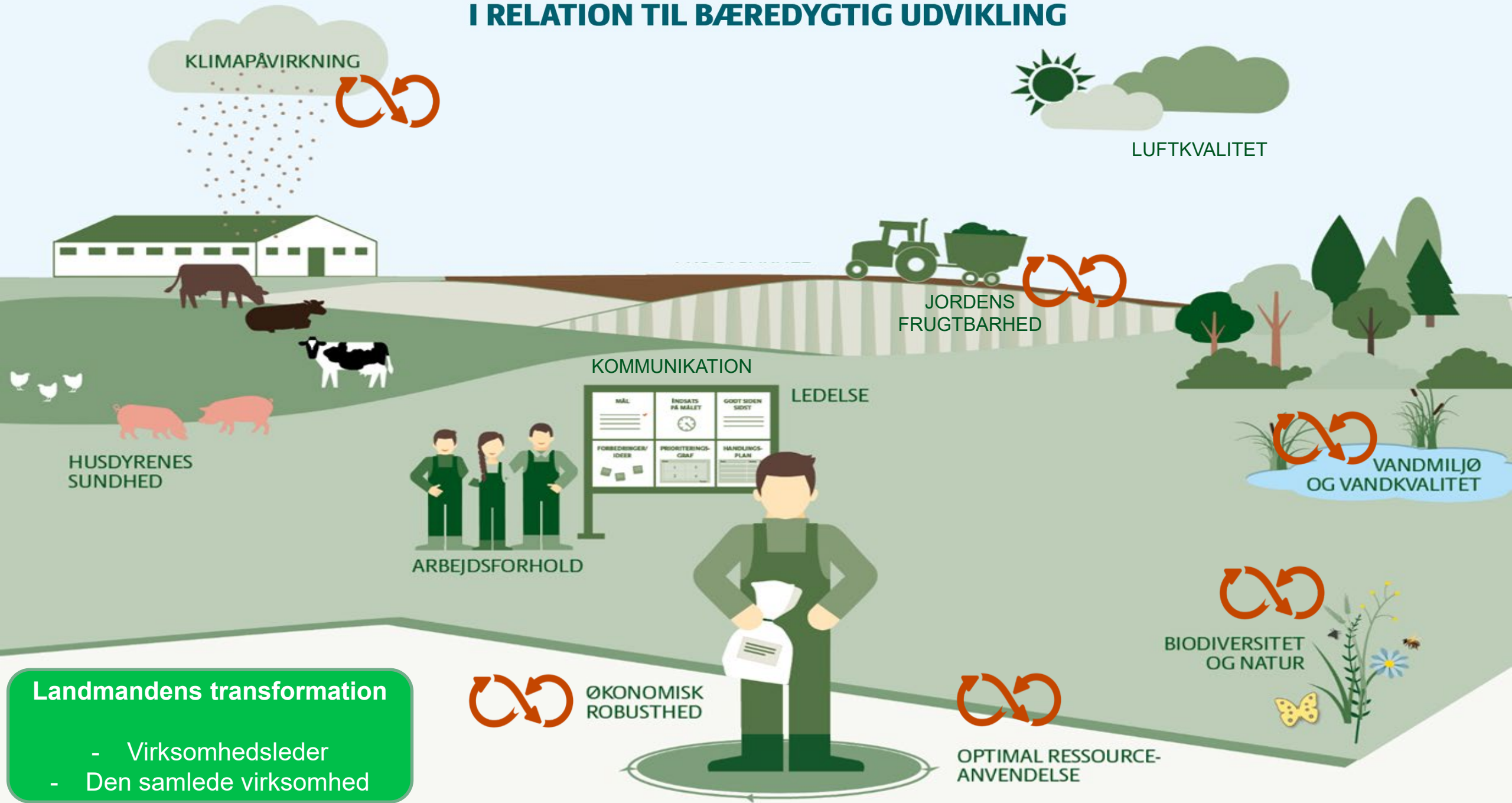

AP 4

Finansiell rapportering i forhold til bæredygtighed

Økonomiske målepunkter

EN LANDBRUGSBEDRIFTS FORRETNINGSMODEL I RELATION TIL BÆREDYGTIG UDVIKLING

Økonomiske nøgletal

- Fra møder med landmænd i 2022

P7969
Møder med landmænd 2022
OPSAMLING

- **Hvorfor skal landmanden arbejde med virksomhedens økonomiske robusthed**
 - Landbruget står overfor et volatilt marked, der stiller krav om ”penge på kistebunden”
 - Er virksomheden trimmet i forhold til omkostninger, indtjening og fremtiden?
 - Et velholdt og opdateret produktionsapparat stiller krav til ”fire midler”/soliditet?
 - Bæredygtig udvikling kræver investeringer – er der råd til at investere i bæredygtig udvikling?
 - Vigtigt hele tiden at have styr på virksomhedens økonomiske situation og nøgletal for at kunne handle og altid være klar til møder med de finansielle samarbejdspartnere?

Økonomiske nøgletal

- Fra møder med landmænd i 2022

P7969
Møder med landmænd 2022
OPSAMLING

Hvilke økonomiske nøgletal fokuserer du på i virksomhedsledelsen – **bruttoliste fra møder**

- **Indkøb af ressourcer**

- Indkøbspriser
- Lønomkostninger
- Leje/forpagtningsafgifter

- **Produktion**

- Fremstillingspriser
- Maskinomkostninger

- **Salg af produkter/ydelser**

- Salgspriser

- **Rentabilitet / Indtjening**

- Afkastningsgrad / ROA
- Aktivernes omsætningshastighed
- Investeringer
- Afkastet af investeringer (ROI)
- Overskudsgrad / overskudsmargin
- Dækningsgrad

- **Soliditet og risiko**

- Kort-/langsigtet gæld
- Gennemsnitlig gældsrente
- Egenkapitalens forrentning
- Soliditetsgrad
- Likviditet

Workshop 1

En bæredygtig og robust økonomi er grundlaget for dels landmandens muligheder for at investere i bæredygtig udvikling, dels den vurdering landmanden mødes af fra de finansielle samarbejdspartnere.

Da virksomhedens økonomiske performance og robusthed prioriteres højt af de finansielle samarbejdspartnere, er der behov for

at identificere de mest relevante økonomiske målepunkter for at vurdere landbrugsvirksomhedens økonomiske bæredygtighed.

Hvilke økonomiske målepunkter vil I anbefale landmanden fokuserer på?

AP 4

Finansiell rapportering i forhold til bæredygtighed Økonomisk bæredygtighedsoversigt

Strategisk nøgletalsrapport - hvorfor?

❖ Strategisk overblik og indsigt

- Økonomiske nøgletal
 - Den samlede virksomhed
 - Historik
 - Benchmark mod andre i produktionsgren

❖ Strategisk dialog med ejerleder

- Udfordre på relevante strategiske nøgletal
- Gøre nysgerrig på relevante strategiske nøgletal
- Afdække relevante analyseområder
- Afdække værdiskabende udviklingsområder
- Opdatere virksomhedens strategi

Eksempel
FOKUS PÅ STRATEGISK UDVIKLING
PÅ UDVALGTE NØGLETAL FOR
DEN SAMLEDE VIRKSOMHED OG
IKKE DRIFTSØKONOMI

Strategisk nøgletalsrapport - indhold

Indhold

Sammenhænge mellem nøgletal	2
Vækstanalyse - 10 års oversigt over strategiske nøgletal	3
Rentabilitet	4
Virksomhedens afkast	5
Aktivernes omsætningshastighed	7
Investeringer	9
Virksomhedens overskudsmargin	10
Soliditet og risiko	12
Virksomhedens afkast til egenkapital	13
Soliditetsgrad	14
Nettorentebærende gæld/resultat før renter, skat og afskrivninger	16
Rentedækningsgrad	18
Hvad gør du herfra?	20
Nøgletal	21
Nøgletal for rentabilitet	21
Nøgletal for soliditet og risiko	21

Rentabilitet

For at kunne vurdere en virksomheds rentabilitet skal overskuddet sættes i forhold til dine aktiver. Det gøres i de følgende afsnit, hvor flere af dine relevante nøgletal indenfor en rentabilitetsbetragtning vil blive stillet op i et historisk perspektiv og sammenholdt med branchen. Nøgletallene *Virksomhedens afkast* & *Virksomhedens overskudsmargin* vil afvige fra lignende betegnelser i årsrapporten grundet forskellige definitioner. *Virksomhedens afkast* & *Virksomhedens overskudsmargin* vil typisk være mindre end de lignende betegnelser, fordi man her har taget højde for bl.a. ejer aflønning.

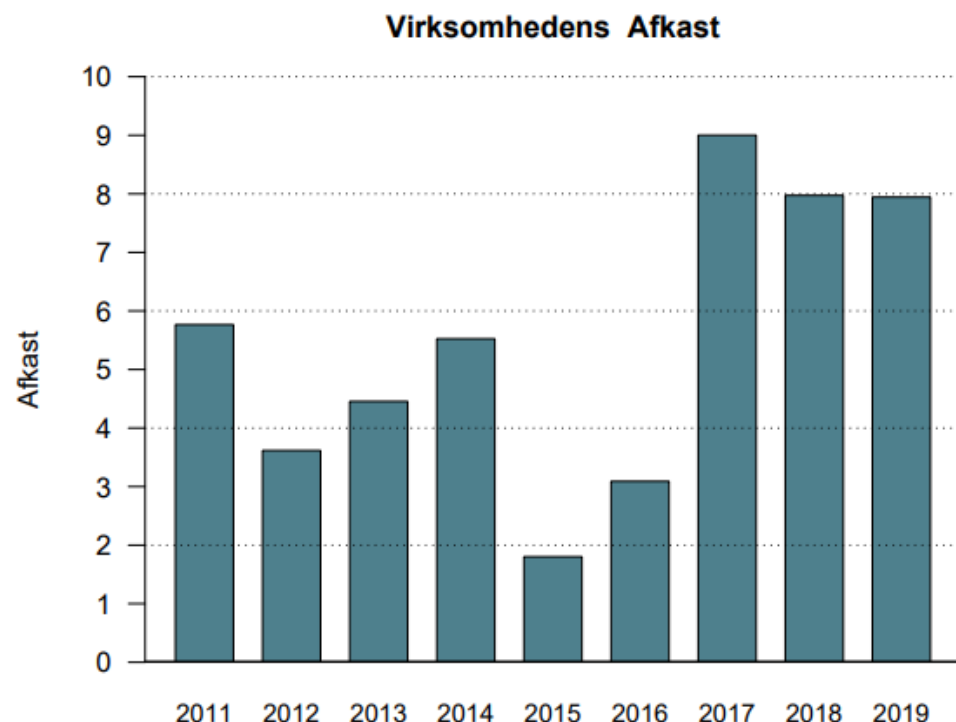
De nøgletal du vil kunne læse om i det følgende er:

- Virksomhedens afkast
- Aktivernes omsætningshastighed
- Investeringer
- Virksomhedens overskudsmargien

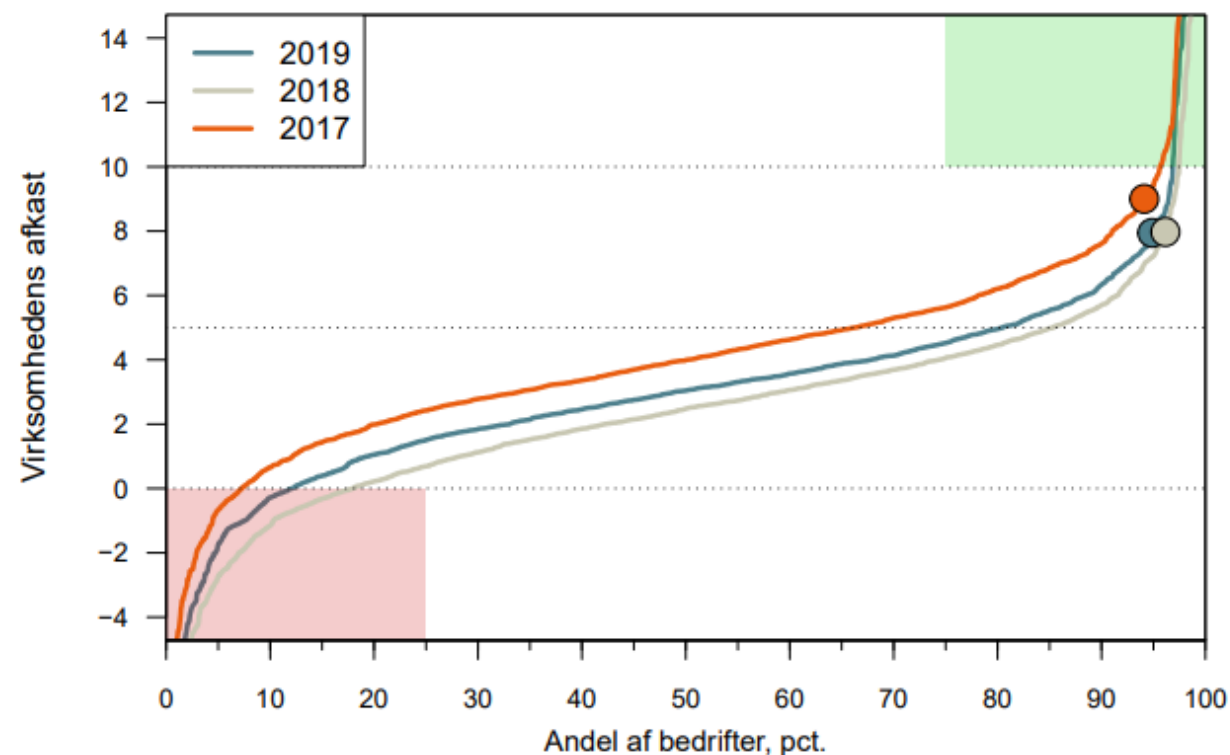
Virksomhedens økonomiske situation

- Strategisk nøgletalsrapport – mælkeproducent

Figur 1: Virksomhedens afkast de seneste 9 år.

Figur 2: Spredningen over alle mælkeproducenternes afkast de seneste 3 år.

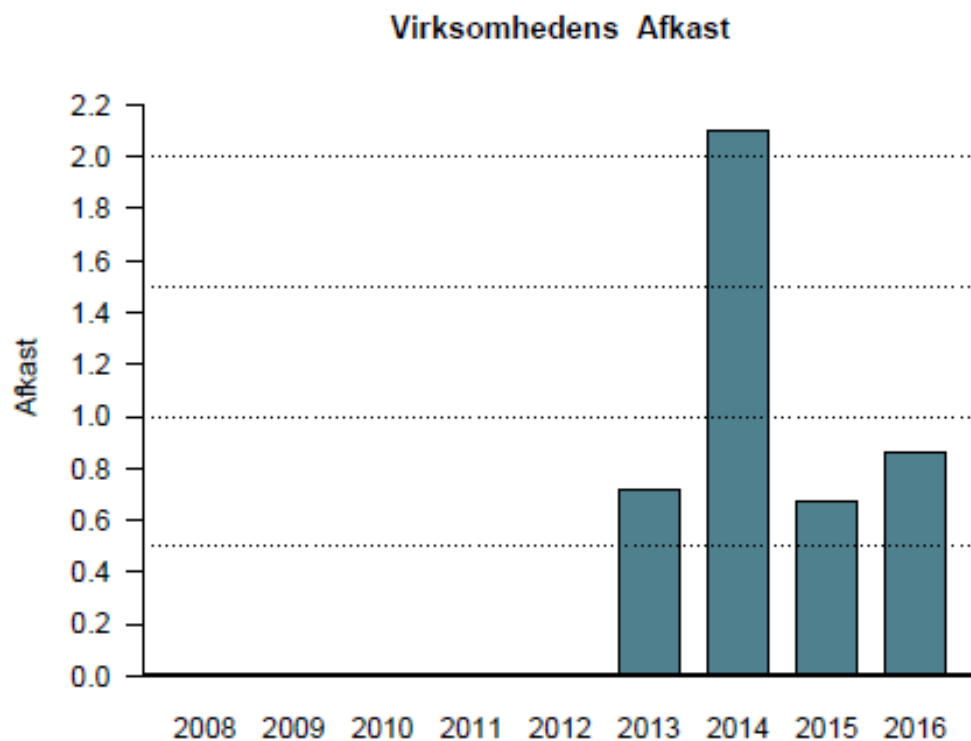
Prikkerne indikerer hvordan den udvalgte bedrift er placeret ifht. alle andre i gruppen.
Spredningsgraferne er baseret på heltidsbedrifter & data er hentet fra økonomidatabasen, SEGES.

STABILITET

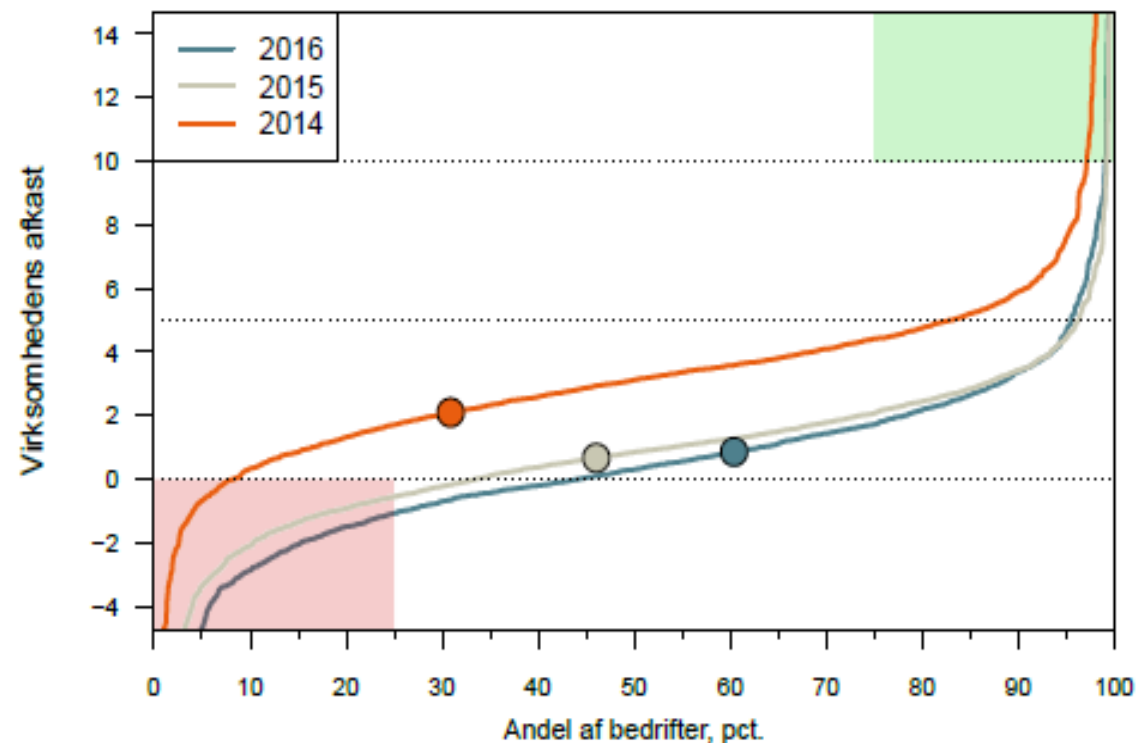
SEGES
INNOVATION

Strategisk nøgletalsrapport – mælkeproducent

Figur 1: Virksomhedens afkast de seneste 4 år.

Figur 2: Spredningen over alle mælkeproducenternes afkast de seneste 3 år.

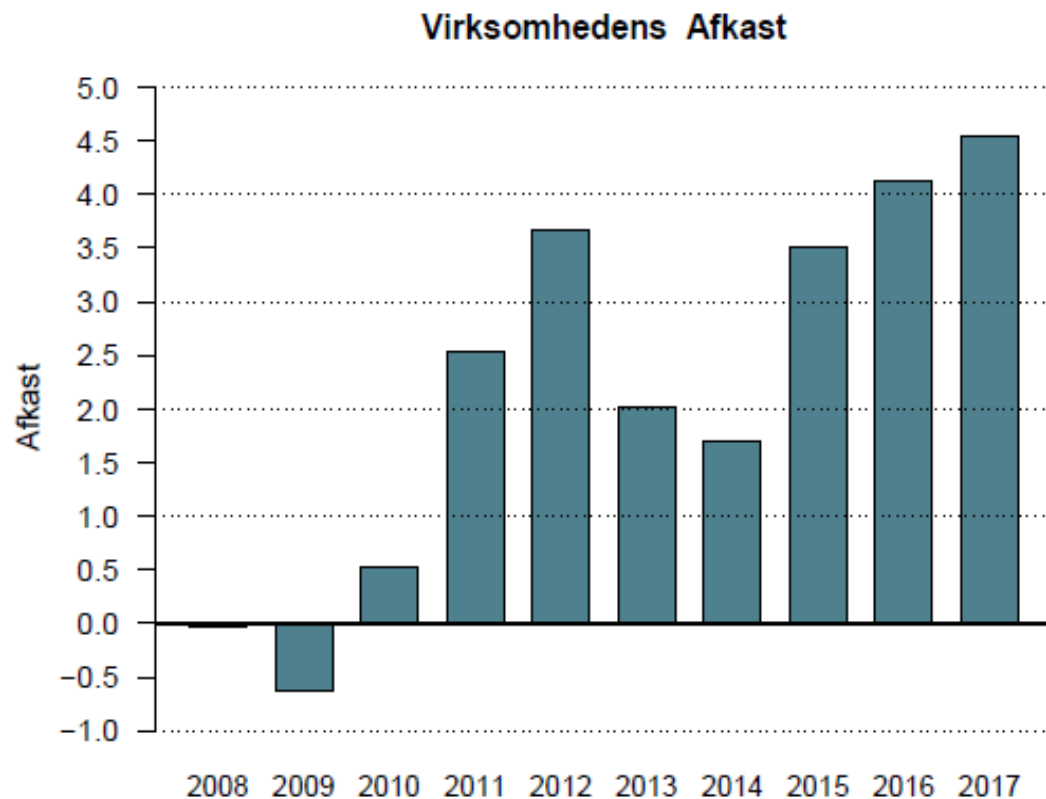
Prikkerne indikerer hvordan den udvalgte bedrift er placeret ifht. alle andre i gruppen.
Spredningsgraferne er baseret på heltidsbedrifter & data er hentet fra Økonomidatabasen, SEGES.

POSITIV REJSE

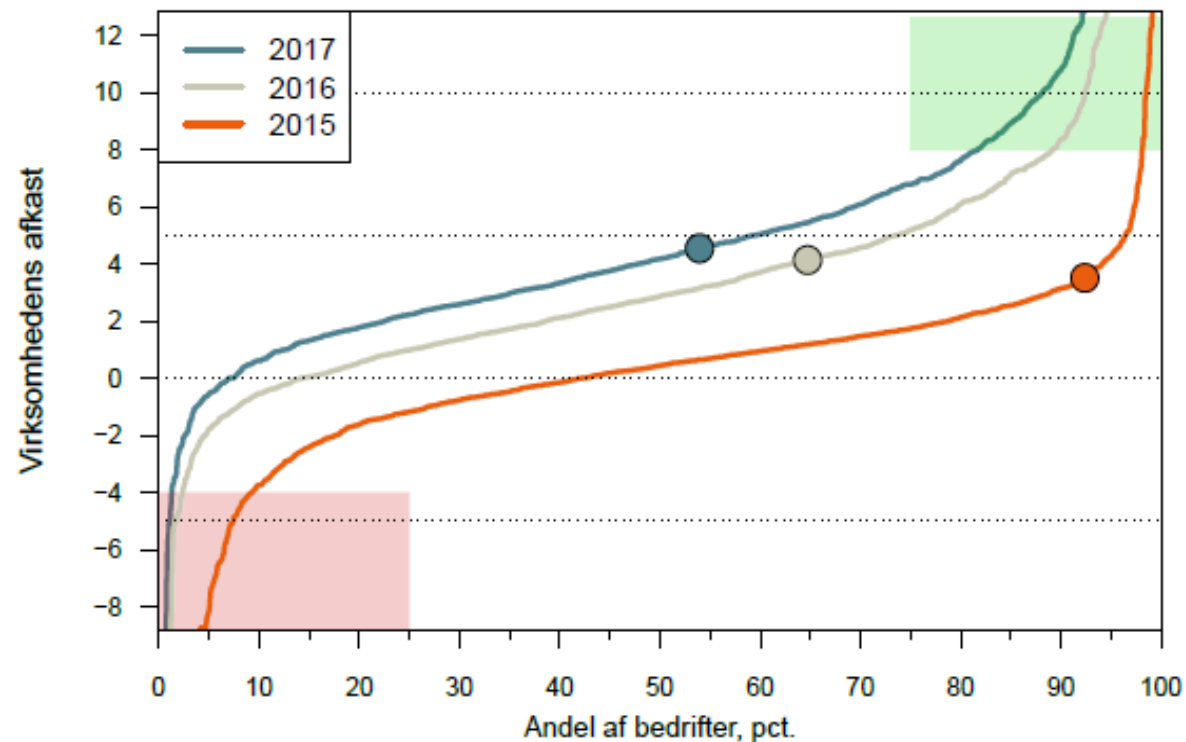
SEGES
INNOVATION

Strategisk nøgletalsrapport – svineproducent

Figur 1: Virksomhedens afkast de seneste 10 år.

Figur 2: Spredningen over alle svineproducenternes afkast de seneste 3 år.

Prikkerne indikerer hvordan den udvalgte bedrift er placeret ifht. alle andre i gruppen.
Spredningsgraferne er baseret på heltidsbedrifter & data er hentet fra Økonomidatabasen, SEGES.

NEGATIV REJSE

SEGES
INNOVATION

Aktivernes omsætningshastighed

- hvordan matcher dine aktiver og dit bruttoudbytte

Aktivernes omsætningshastighed

I landbruget ser man ofte en lav omsætningshastighed for aktiverne. Dette skyldes, at værdien af aktiverne herunder jord som er anlægsaktiver er meget høj i forhold til bruttoudbyttet.

Aktivernes omsætningshastighed =

$$\frac{\text{Bruttoudbytte}}{\text{gns. aktiver i alt} - \text{gns. private aktiver} - \text{gns. finansaktiver}}$$

Bruttoudbyttet i forhold til aktivmassen. Aktivernes omsætningshastighed udtrykker hvor mange gange virksomhedens samlede aktiver har skabt en aktivitet i perioden, udtrykt i bruttoudbytte.

De strategiske områder som vil have indflydelse på dine aktivers omsætningshastighed

For at ændre dette nøgletal, skal der tænkes i et setup, hvor forholdet mellem bruttoudbyttet og aktiverne ændres. Det vil sige, at man skal have aktiver som til en meget lille værdi skaber en stor omsætning. Specielt er det vigtigt at forholde sig til forholdet mellem disse tal, hvis bruttoudbyttet falder og aktiverne fortsætter på samme niveau. Nøgletallet er meget påvirkeligt, og en lille ændring vil derfor have stor betydning og kræve handling.

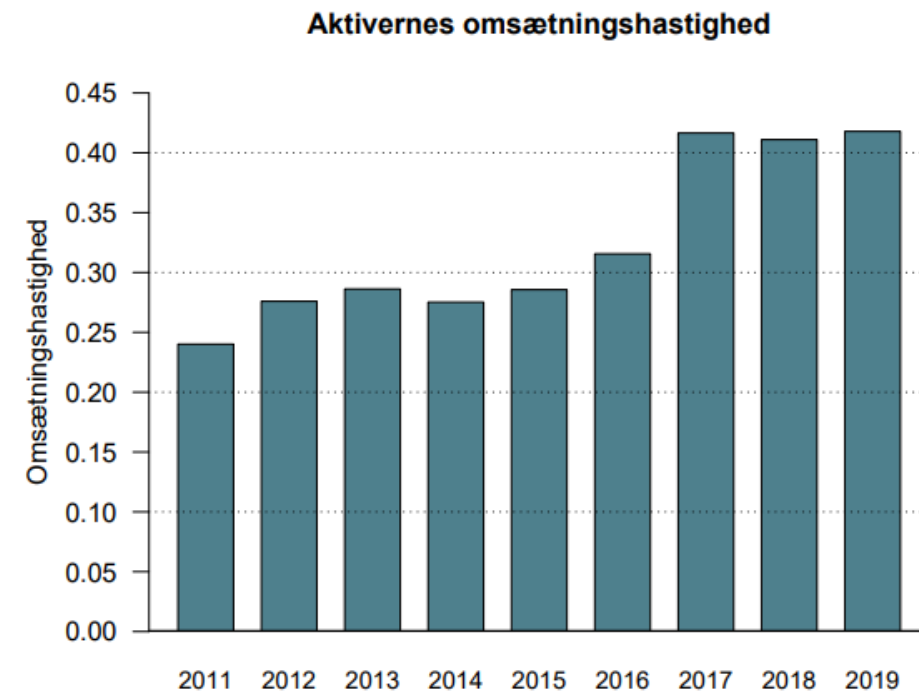
Eksempel:

Hvis vi forestiller os en virksomhed med et bruttoudbytte på 10 mio. kr. og en aktivmasse på 50 mio. kr., så vil aktivernes omsætningshastighed være 0,20.

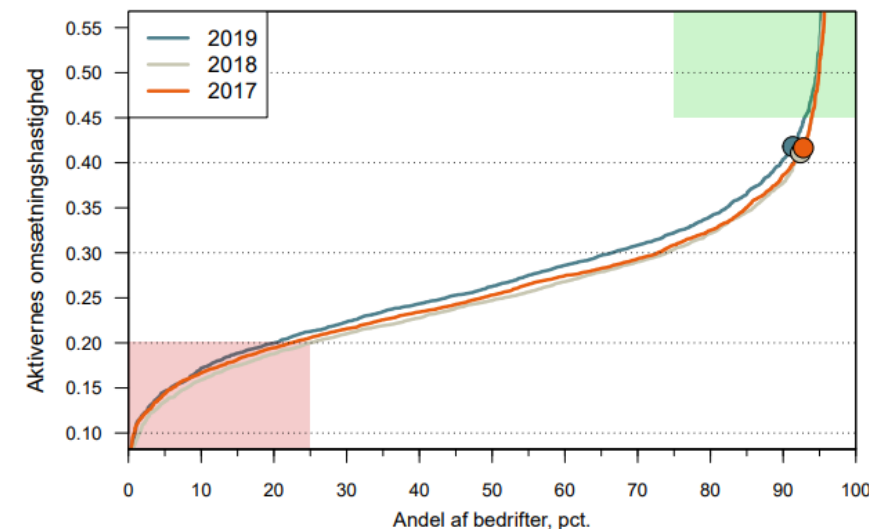
- Hvis vi forestiller os at der sælges jord for 6 mio. kr. og bruttoudbyttet derfor falder med 300.000 kr. så vil aktivernes omsætningshastighed stige til 0,22.

- Hvis vi i stedet forestiller os, at det ikke lykkes og opnå de samme priser, så bruttoudbyttet falder til 8 mio. kr. uden nogen ændringer i aktiverne, så vil aktivernes omsætningshastighed falde til 0,16.

Figur 3: Aktivernes omsætningshastighed de seneste 9 år.

Figur 4: Spredningen over aktivernes omsætningshastighed for mælkeproducenter de seneste 3 år.

Prikkerne indikerer hvordan den udvalgte bedrift er placeret i forhold til alle andre i gruppen. Spredningsgraferne er baseret på heltidsbedrifter & data er hentet fra økonomidatabasen, SEGES.

Investeringer

- virksomhedens investeringsprofil

Investeringer

Investeringerne er en stor del af landbruget, da branchen er meget kapitaltung. I forhold til et strategisk perspektiv vil det derfor også være vigtigt, at se på det lange perspektiv og sammenholde de år hvor investeringerne har været ekstra store sammen med de strategiske nøgletal.

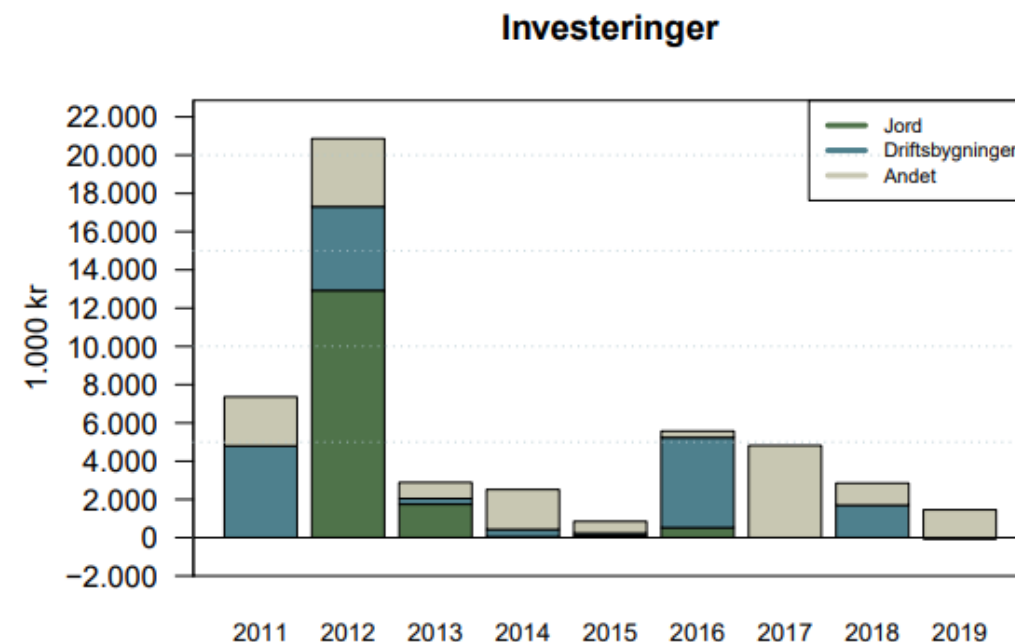
Tabel 2: Normtimer tilhørende den valgte bedrift.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Normtimer	11.000	12.900	11.600	9.300	12.700	13.300	14.600	13.100	13.400

De strategiske områder som vil have indflydelse på dine investeringer

Som nævnt er investeringer en stor del af landbruget, hvor man binder sig i mange år. Derfor er det også meget vigtigt, at investeringerne forbedrer økonomien i virksomheden herunder de økonomiske nøgletal.

Figur 5: Virksomhedens investeringer de seneste 9 år.

Virksomhedens overskudsmargin

- hvor effektiv er virksomheden til at tilpasse omkostninger og indtægter

Virksomhedens overskudsmargin

Virksomhedens overskudsmargin fortæller noget om, hvor effektiv virksomheden er til at tilpasse omkostninger til indtægter.

Virksomhedens overskudsmargin, pct =

$$\frac{\text{Resultat før finansiering} + \text{Nettoforpagtning} - \text{Ejeraflønning}}{\text{Bruttoudbytte}} \cdot 100$$

Virksomhedens overskudsmargin viser hvor stor en andel der er tilbage, når stykomkostninger og kapacitetsomkostningerne er afholdt. Man kan sige, at det er den andel af bruttoudbyttet der er tilbage til aflønning af kapitalen.

De strategiske områder som vil have indflydelse på din virksomheds overskudsmargin

Da resultatet før finansiering sættes i forhold til bruttoudbyttet, betyder det, at man kan forbedre virksomhedens overskudsmargin ved to metoder:

- Reducering af bruttoudbyttet, men samtidig holde niveauet af resultatet før finansiering.
- Øge bruttoudbyttet forholdsvis mere end omkostningerne.

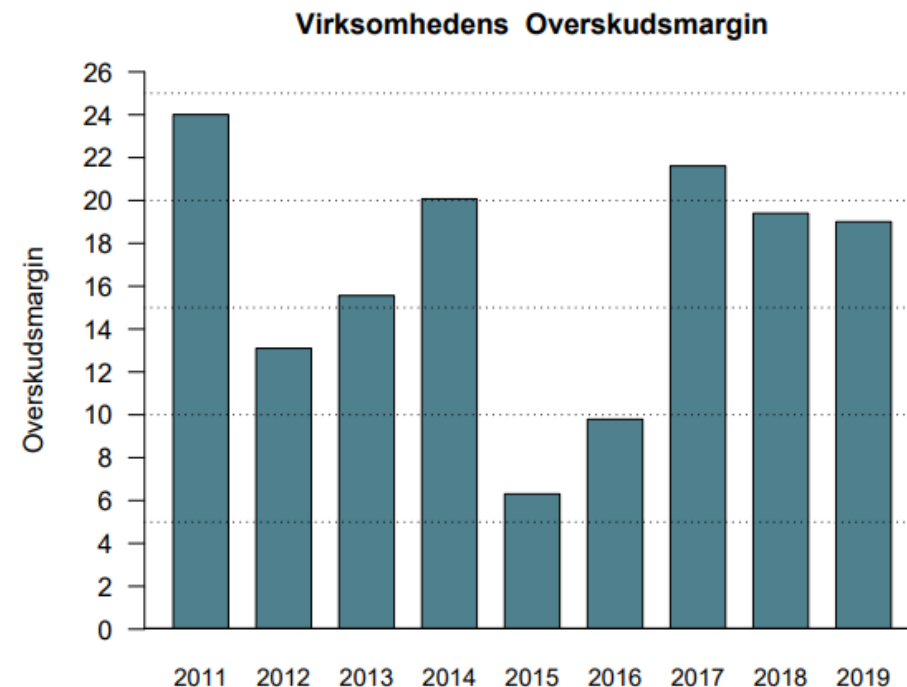
Eksempel:

Hvis man forestiller sig en virksomhed hvor resultatet før finansiering er 2 mio. kr og der ingen nettoforpagtning er og bruttoomsætningen er 10 mio. kr., så er virksomhedens overskudsmargin 20,0%.

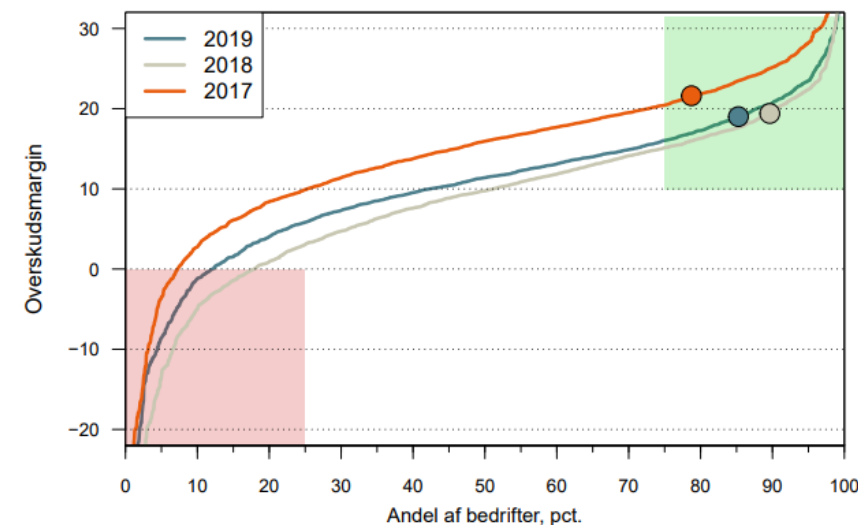
- Hvis det eksempelvis lykkes at afsætte produkterne til 300.000 kr. mere, med de samme omkostninger, så vil både resultatet før finansiering og bruttoudbyttet stige med de 300.000 kr. og virksomhedens overskudsmargin vil stige til 23%

- Hvis derimod at man byggede en ny stald og fordoblede produktionsgrundlaget således at bruttoudbyttet blev fordoblet til 20 mio. kr., men der kom flere lønomkostninger mm, så resultatet før finansiering steg til 2,5 mio. kr. Så ville virksomhedens overskudsgrad falde til 12,5%

Figur 6: Virksomhedens overskudsmargin de seneste 9 år.

Figur 7: Spredningen over alle mælkeproducenternes overskudsmargin de seneste 3 år.

Prikkerne indikerer hvordan den udvalgte bedrift er placeret ifht. alle andre i gruppen. Spredningsgraferne er baseret på heltidsbedrifter & data er hentet fra økonomidatabasen, SEGES.

Virksomhedens afkast til egenkapital

- hvordan er virksomhedens afkast til egenkapital

Virksomhedens afkast til egenkapital

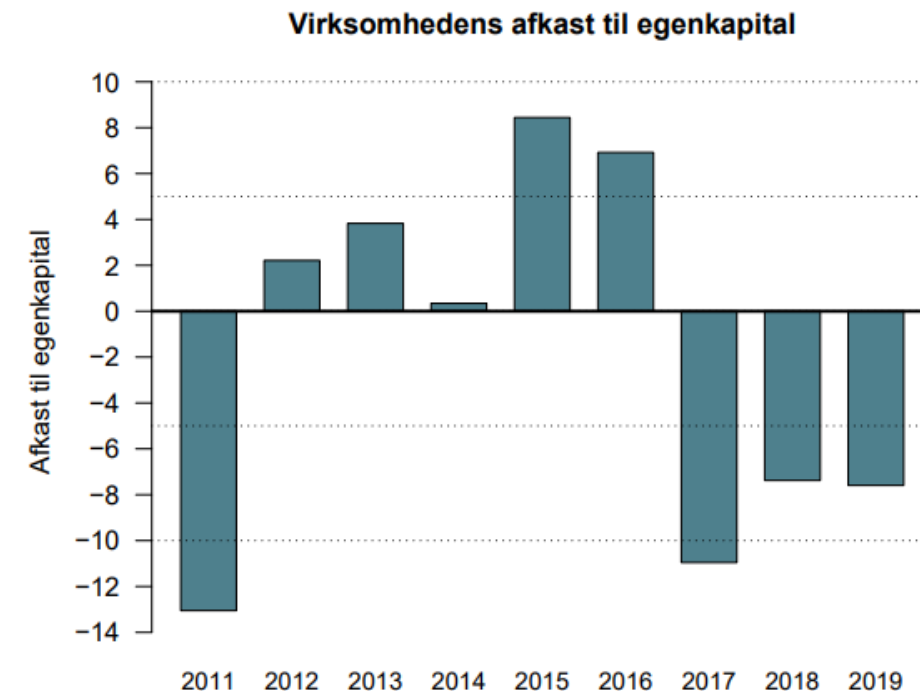
Når man ser på virksomhedens afkast, så er det også vigtigt at forholde sig til virksomhedens afkast til egenkapital. Hvis afkastningsgraden er større, end den rente der betales på gælden, vil egenkapitalens forrentning være større end afkastningsgraden.

Virksomhedens afkast til egenkapital, pct =

$$\frac{\text{Resultat efter finansiering} - \text{Ejeraflønning}}{\text{Gns.egenkapital}} \cdot 100$$

Virksomhedens afkast til egenkapital fortæller, hvad afkastet er på din egenkapital. Det vil sige resultatet efter renterne er betalt og ejeraflønningen er inkluderet i forhold til din egenkapital. Afkastet her skal sammenlignes med, hvad du ville kunne opnå, hvis du solgte din virksomhed og investerede i obligationer, aktier, anden virksomhed eller noget helt andet.

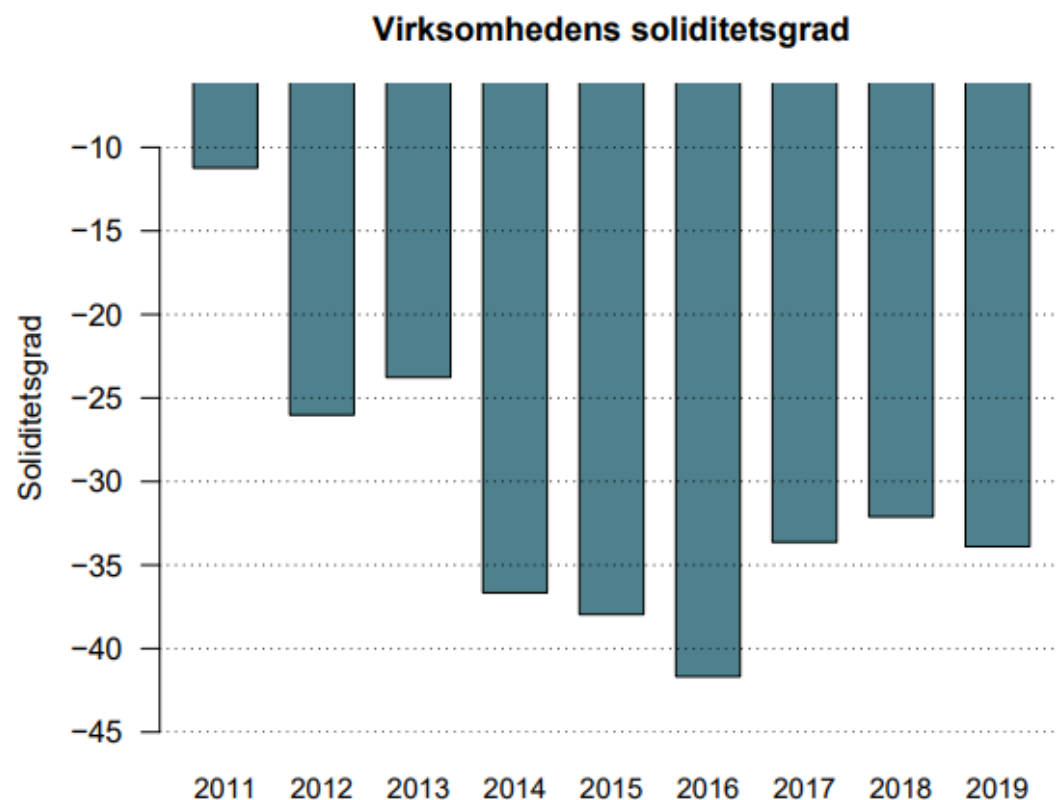
Figur 8: Virksomhedens afkast til egenkapital de seneste 9 år.

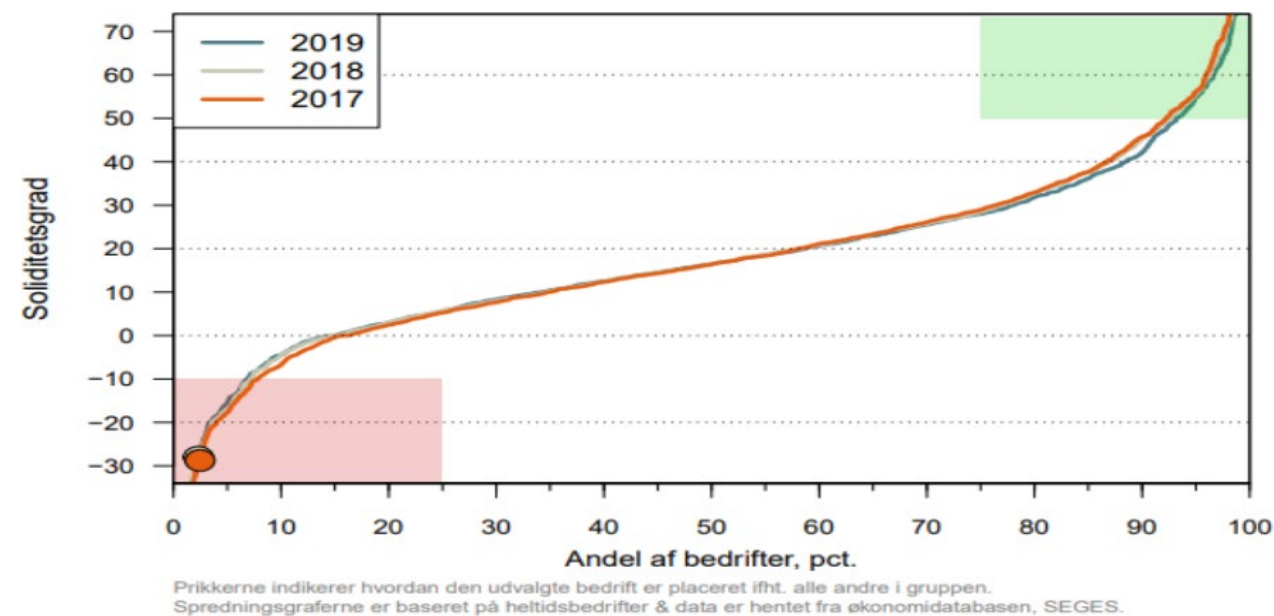
Virksomhedens økonomiske situation

- Strategisk nøgletalsrapport – mælkeproducent

Figur 9: Virksomhedens soliditetsgrad de seneste 9 år.

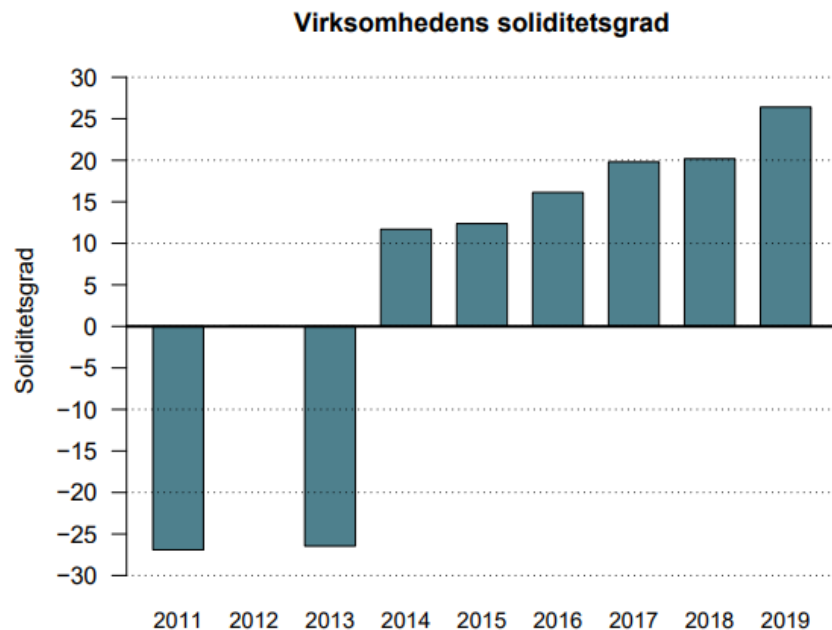

Figur 10: Spredningen over alle mælkeproducenternes soliditetsgrad de seneste 3 år.

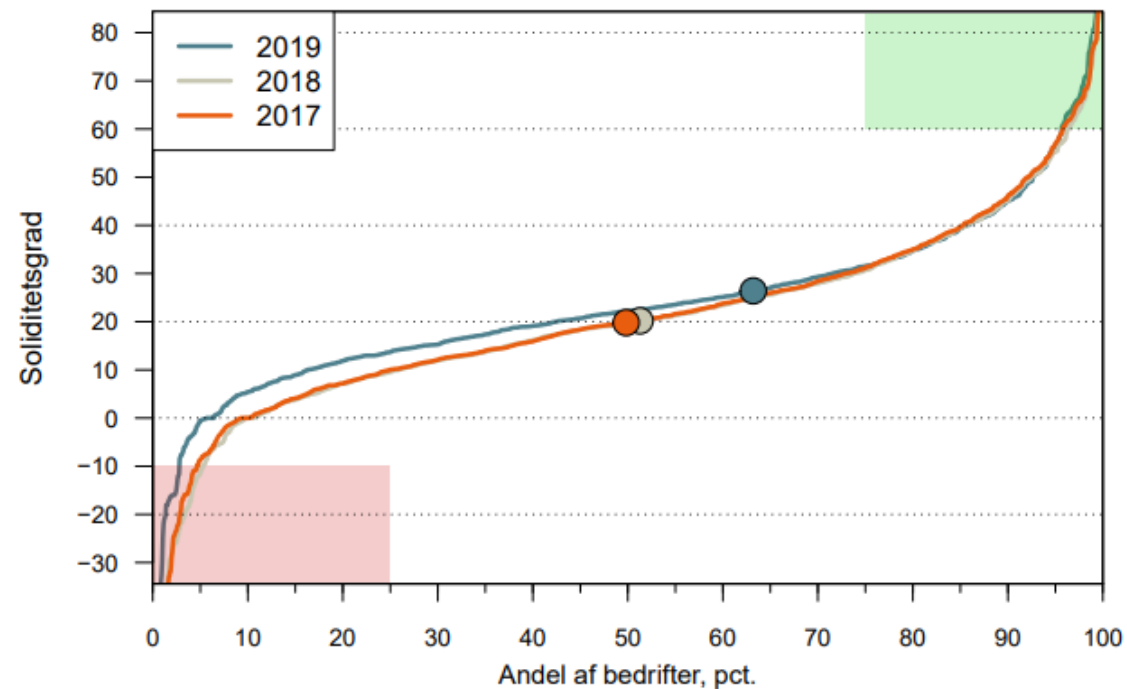

Strategisk nøgletalsrapport – svineproducent

Figur 9: Virksomhedens soliditetsgrad de seneste 8 år.

Figur 10: Spredningen over alle svineproducenternes soliditetsgrad de seneste 3 år.

Prikkerne indikerer hvordan den udvalgte bedrift er placeret ifht. alle andre i gruppen.
Spredningsgraferne er baseret på heltidsbedrifter & data er hentet fra økonomidatabasen, SEGES.

POSITIV REJSE

SEGES
INNOVATION

Nettobærende gæld/resultat før renter, skat og afskrivninger

- hvor gældstung er din virksomhed

Nettorentebærende gæld/resultat før renter, skat og afskrivninger

Dette nøgletal vil i landbruget ofte være meget høj, da gælden er meget høj i forhold til resultatet. Dette er vigtigt at holde sig for øje, da udsving i resultaterne kan give meget store påvirkninger på dette tal.

Anvendt nøgletal	Forklaring af nøgletal
Nettorentebærende gæld	Realkredit- og pengeinstitutlån, inkl. kassekredit - indlån - aktiver mv.
Resultat før renter, skat og afskrivninger	DB + kont. kap. omk. + EU støtte + nettoforpagtning + private indtægter (eksl. afskrivninger mv.) + indtægter og omkostninger anden virksomhed / anden indtjening (eksl. afskrivninger mv.)

Nettorentebærende gæld/resultat før renter, skat og afskrivninger fokuserer på, hvor gældstung en virksomhed er set i forhold til den indtjeningsevne, den pågældende virksomhed har. Nøgletallet viser, hvor mange år virksomheden skal bruge for at betale sin samlede gæld med det pågældende indtjeningsniveau.

Nettorentebær. gæld/res.f.r., sk. og afskr. = $\frac{\text{Nettorentebærende gæld}}{\text{Resultat før renter, skat og afskrivninger}}$

De strategiske områder som vil have indflydelse på din nettorentebærende gæld i forhold til resultatet før renter, skat og afskrivninger

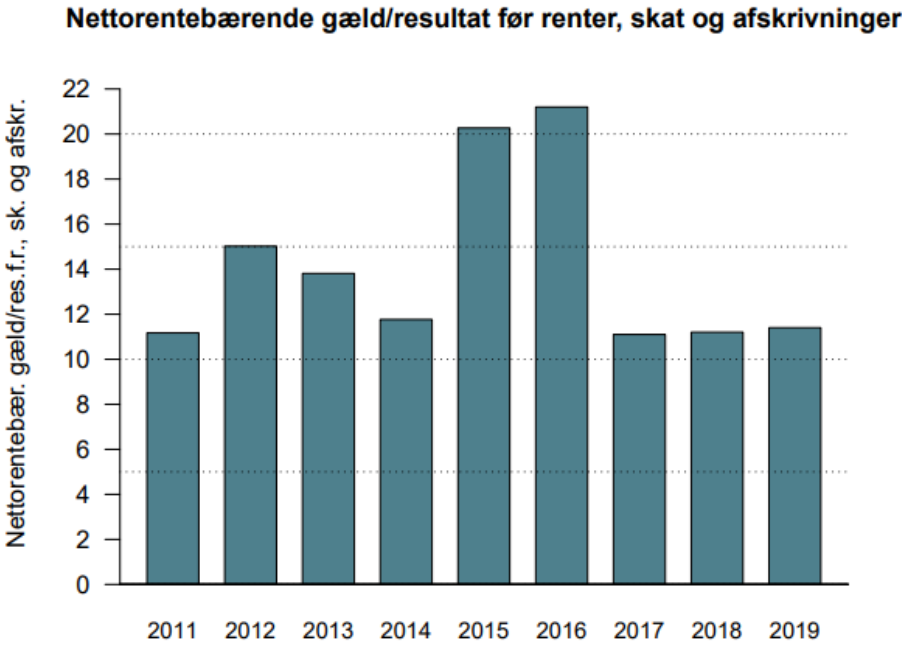
For at påvirke dette nøgletal positivt, så skal resultatet stige forholdsvis mere end gælden. Det vil eksempelvis sige, at nye investeringer skal give et forholdsvis større resultat end stigningen i den nye gæld. Dette kunne ske ved en effektivisering.

Eksempel:

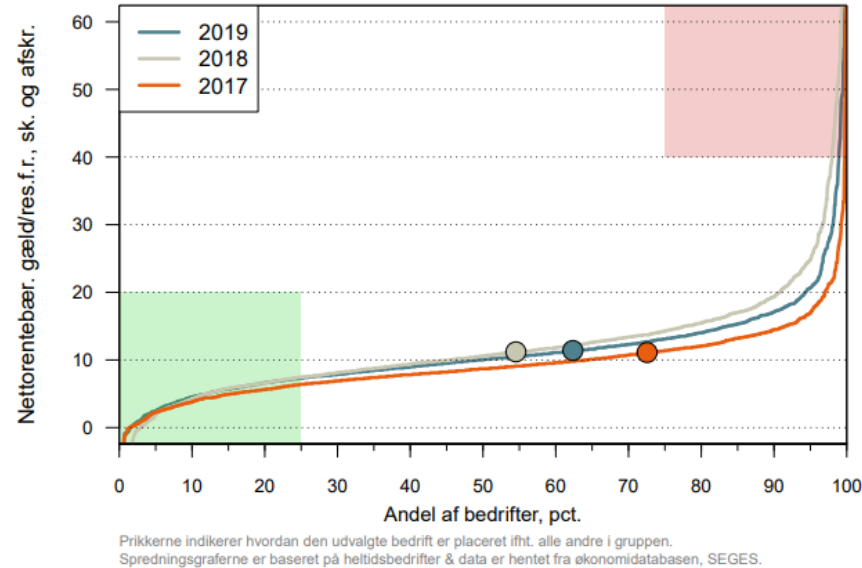
Hvis vi forestiller os en virksomhed med et resultat før renter, skat og afskrivninger på 4,5 mio. kr. og en nettorentebærende gæld på 40 mio. kr. så vil nøgletallet være 8,9.

- Hvis vi forestiller os, at der opnås lavere priser for produkterne, så resultatet før renter, skat og afskrivninger falder til 2,5 mio. kr., men gælden er uændret, så vil nøgletallet stige til 16.
- Hvis derimod det lykkes at lave en investering med optagelse af lån på 5 mio. kr., så resultatet før renter, skat og afskrivninger vil stige til 6,5 mio. kr., så vil nøgletallet falde ned til 6,9.

Figur 11: Virksomhedens nettorentebær. gæld/res.f.r., sk. og afskr. de seneste 9 år.

Figur 12: Spredningen over alle mælkeproducenternes nettorentebær. gæld/res.f.r., sk. og afskr. de seneste 3 år.

Rentedækningsgrad

- hvor finansieringstung er din virksomhed

Rentedækningsgrad

Rentedækningsgraden beskriver forholdet mellem det resultat der er før renter og renteomkostningerne. Derfor er det vigtigt at dette tal er større end en, ellers kan virksomheden ikke betale renter. Når der ses på følsomhederne ved finansieringen er dette tal også relevant, da en rentedækningsgrad tæt på en er meget følsom overfor stigninger i finansieringsudgifterne.

Rentedækningsgrad =

$$\frac{\text{Resultat før finansiering} + \text{Nettoforpagtning} + \text{Renteindtægter}}{\text{Renteomkostninger}}$$

Rentedækningsgraden viser forholdet mellem resultatet før finansiering og renteomkostningerne. Tallet viser hvor mange gange resultatet før finansiering kan dække renteomkostningerne.

De strategiske områder som vil have indflydelse på din rentedækningsgrad

Ved at sænke renteomkostningerne eksempelvis ved omlægning af lån, så hæves rentedækningsgraden. Derudover vil en forhandling med banken med reducere af bidragssatser også påvirke rentedækningsgraden positivt. Ved at fokusere på effektiviteten og derved løfte resultatet før renter uden en stigning i renteomkostningerne, så påvirkes rentedækningsgraden også positivt.

Eksempel:

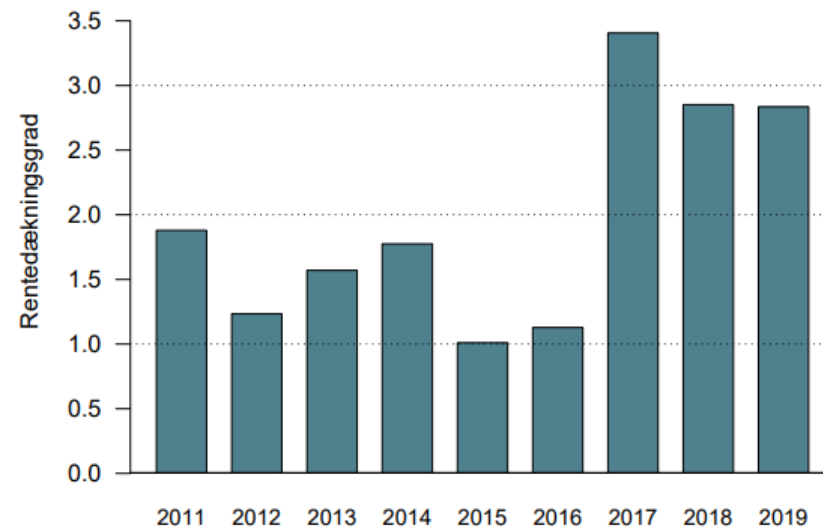
Hvis vi forestiller os en virksomhed med et resultat før finansiering på 5 mio. kr. og ingen nettoforpagtning, samt renteomkostninger på 2,5 mio. kr., så vil rentedækningsgraden være på 2,0.

- Hvis vi forestiller os at renten stiger til 3,5 mio. kr. og resultatet før finansiering er uændret, så vil rentedækningen falde til 1,4.

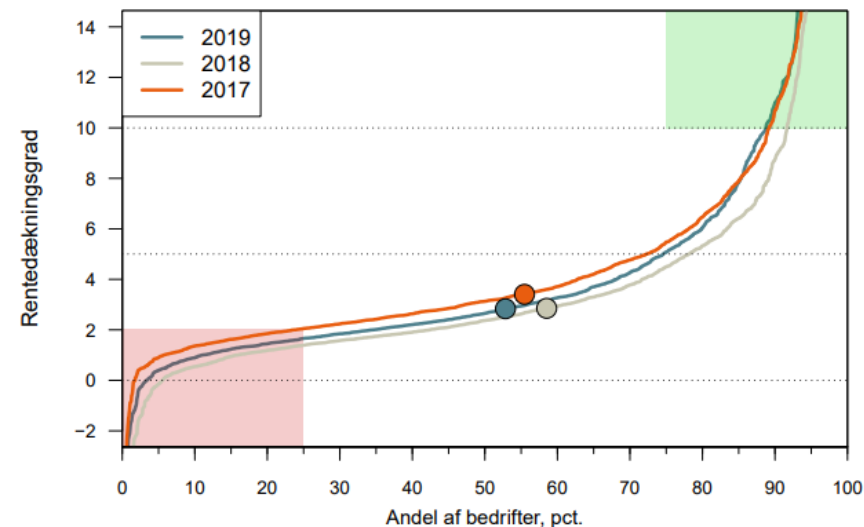
- Hvis derimod der laves en forbedring i virksomheden, således at resultatet før finansiering stiger til 6,5 mio. kr. og renteomkostningerne stiger til 3 mio. kr., som følge af lånoptagelse, så vil rentedækningsgraden stige til 2,2.

Figur 13: Virksomhedens rentedækningsgrad de seneste 9 år.

Virksomhedens rentedækningsgrad

Figur 14: Spredningen over alle mælkeproducenternes rentedækningsgrad de seneste 3 år.

Prikkerne indikerer hvordan den udvalgte bedrift er placeret ifht. alle andre i gruppen. Spredningsgraferne er baseret på heltidsbedrifter & data er hentet fra økonomidatabasen, SEGES.

Workshop 2

På baggrund af de identificerede målepunkter udarbejdes en

økonomisk bæredygtighedsoversigt

som kan danne grundlag for at etablere et økonomisk bæredygtighedsoverblik for den enkelte landbrugsvirksomhed, der viser de enkelte målepunkter i forhold til

deres væsentlighed for virksomhedens økonomiske bæredygtighed

og understøtter

landmandens overblik, indsigt og handlemulighed

– f.eks. via virkemidler.

Hvad er jeres anbefaling til indhold og layout i en økonomiske bæredygtighedsoversigt som sikrer landmanden overblik, indsigt og handlemulighed?

Deskresearch – Ideer til kilder?

Der gennemføres et **deskresearch** for at belyse de nyeste europæiske og nationale krav og kriterier for finansiel rapportering i forhold til økonomisk bæredygtighed.

AP 8

Incitamentsmodeller for bæredygtig udvikling som motivation for landmand

Incitamentsmodeller for bæredygtig udvikling som motivation for landmanden

Landmanden vil stå overfor en bred vifte af potentielle bæredygtige udviklinger og tilhørende investeringer, hvor der skal tages beslutning om, hvilken vej der motiverer og skaber mest værdi for landmanden og virksomheden på kort og langt sigt, når ønsket er øget bæredygtighed. Hertil kommer, at landmanden har en række samarbejdspartnere, hvilket betyder, at den bæredygtige udvikling skal ses i en bredere sammenhæng i værdikæden.

For at understøtte den bæredygtige udvikling er det vigtigt **at få synliggjort landmandens incitament til at arbejde med tiltag, der fremmer virksomhedens bæredygtige udvikling**. For den enkelte landmand vil økonomiske incitament, som f.eks. det at optimere/mindske omkostninger/ressourcer i produktionen ofte fremme ønskværdige handlinger og resultater hos landmanden. I landbruget er der allerede incitamentsmodeller så som "det gode landmandskab", "at være en aktiv del af et lokalt fællesskab", "at producere kvalitetsprodukter", "høj dyrevelfærd" og "stærk virksomhedskultur". Der er behov for at **undersøge, hvilke incitament der er for den enkelte landmand i forhold til at arbejde med ESG-tilfæne i sammenhæng med virksomhedens øvrige tiltag**. Der er endvidere behov for at synliggøre incitamentsmodeller for den bæredygtige udvikling i hele værdikæden – horisontalt og vertikalt som kan bruges til at fremme den ønskede bæredygtige udvikling hos landmanden, i virksomheden, mellem landmænd og i værdikæden.

Der gennemføres en **deskresearch på værdiskabende og motiverende incitamentsmodeller**, der understøtter bæredygtig udvikling i landbruget og landbrugets værdikæde. Med afsæt i den indsamlede viden om incitamentsmodeller afholdes **1-3 workshops med deltagelse af landmænd og relevante interessenter** blandt landbrugets samarbejdspartnere. Deltagerne giver indspil til et sæt af **værdiskabende incitamentsmodeller for en bæredygtig udvikling af den enkelte landbrugsvirksomhed**, hvor der er fokus på samarbejde såvel i erhvervet som i hele værdikæden. **Incitamentsmodellerne skal motivere til handling, ændret mindset og ny adfærd hos de involverede i den bæredygtige udvikling** – konkretiseret ud fra eksempler på konkrete handlinger for bæredygtig udvikling inden for E, S og G. Der udarbejdes **et inspirationskatalog** målrettet landmanden.

Leverancer

- 1 notat om værdiskabende og motiverende incitamentsmodeller, der understøtter bæredygtig udvikling i landbruget og landbrugets værdikæde.
- 1-3 workshops for indsamling af indspil til værdiskabende incitamentsmodeller.
- 1 notat med opsamling fra workshops.
- 1 inspirationskatalog med konkrete handlingsforslag inden for E, S og G.
- 1-2 artikler
- 1-2 opslag på de sociale medier.

Hvad er en incitamentsmodel ifl. ChatGPT?

"En incitamentsmodel er en strategi eller metode til at motivere og belønne mennesker for at opnå bestemte mål eller opgaver. Incitamentsmodeller er typisk anvendt i forretnings- og organisationsverdenen for at motivere medarbejdere til at opnå organisationens mål og opgaver.

En incitamentsmodel kan variere afhængigt af organisationens mål og behov. For eksempel kan en incitamentsmodel omfatte økonomiske incitamenter såsom bonusser, lønstigninger eller aktieoptioner, eller den kan omfatte ikke-økonomiske incitamenter såsom anerkendelse, karrieremuligheder eller arbejdsfleksibilitet.

Det er vigtigt at bemærke, at incitamentsmodeller kan have både positive og negative virkninger, og at de skal anvendes med omhu og gennemsigtighed for at undgå utilsigtede konsekvenser."

PERSONLIGE MOTIVATIONSFAKTORER/DRIVERE VS. INCITAMENTSMODELLER

Incitamenter

Økonomiske

Markedsbaserede

Samarbejdsbaserede

Miljømæssige

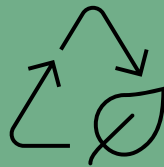
Socialt ansvar

"Virksomheder øjner øget salg i klimaafgift: Landmænd investerer ikke af egen fri vilje" i AgriWatch 25.01.23

"Vi kan ikke få landmænd til at investere af egen fri vilje, fordi det er både nemmere og billigere at svine end at lade være."

Morten Toft, adm. direktør i Biocover

Bæredygtig udvikling – Hvad styrer landmanden (efter)?

License to
"play"

License to get
sustainable financing

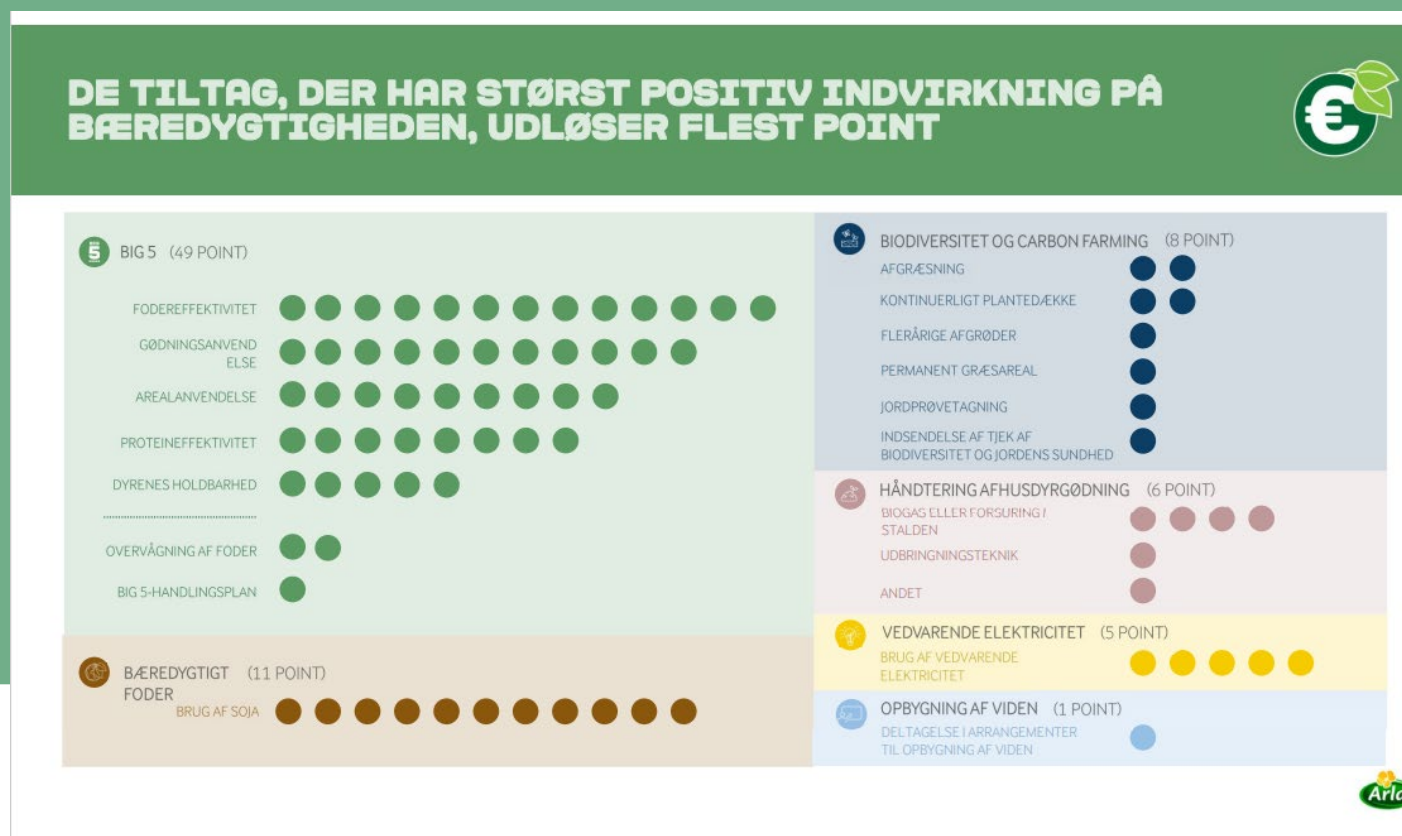
License to
produce / operate

License to
supply

Eksempel på incitamentsmodel

Arlas nye incitamentsmodel skal ud fra klare parametre belønne andelshavernes bæredygtighedstiltag på mælkebedrifterne med øget mælkepris.

AP2 ESG Ledelsesrapportering Ikke-finansiell rapportering

Søren Bisp - Chefkonsulent

Future Farming, Strategi & Vækst

sobi@seges.dk / 21 789 777

SEGES
INNOVATION

Arbejdspakken AP2

ESG Ledelsesrapportering – ikke-finansiell rapportering

- ESG Ledelsesrapportering er en "ikke-finansiell" rapportering, der fx kan indgå i ledelsesberetningen i forbindelse med årsrapporten. Det er en del af virksomhedens redegørelse for samfundsansvar, risikostyring, forretningsudvikling og fremdriften på den bæredygtige udvikling til de finansielle samarbejdspartnere. Derudover er ESG Ledelsesrapporten også et udviklingsværktøj for landmanden i arbejdet med en bæredygtig udvikling af landbrugsvirksomheden, og den danner grundlag for en styrket kommunikation til landmandens øvrige samarbejdspartnere.
- Det er utrolig vigtigt at sikre implementering af EU Taksonomiens krav i den enkelte landbrugsvirksomheds ledelsesrapportering. Derfor opdateres skabelonen for ESG Ledelsesrapportering i en landbrugsvirksomhed. Endvidere sikres det, at baggrundsinformation om målepunkter, virkemidler mv. er til rådighed.
- ESG Ledelsesrapporteringen fra den enkelte landbrugsvirksomhed er både udgangspunkt for virksomhedens fremtidige finansieringsmuligheder og de informationer, der vil indgå i aftagervirksomhedernes ESG Ledelsesrapportering. Der er derfor behov for at kvalificere den opdaterede skabelon for ESG Ledelsesrapporteringen, hvilket sker ved afholdelse af 1-3 workshops med deltagelse af landmænd og relevante interessenter blandt landbrugets samarbejdspartnere. Der foretages bl.a. en vurdering af ESG Ledelsesrapporterings væsentlighed og risiko.

Leverancer 2023

1 notat, der beskriver de nyeste ESG bæredygtighedskriterier fra EU og nationale tiltag.

1-3 workshops for kvalificering af ESG Ledelsesrapporteringen **samt** 1 notat med opsamling fra workshops.

1 opdateret skabelon for ESG Ledelsesrapportering i en landbrugsvirksomhed.

1-2 artikler **og** 1-2 opslag på de sociale medier.

Inspiration til ESG Ledelsesrapport. Udviklet i 2022

(Skabelon i liggende PPT)

- ☐ *Kernefortælling*
- ☐ *Mit fokusområde*
 - ☐ *Ambition og motivation*
 - ☐ *Mål og skridt på vejen*
 - ☐ *Status*
- ☐ *Fremtidige tiltag for en bæredygtig udvikling*
- ☐ *E – Miljømæssige forhold i virksomheden*
 - ☐ *Indikatorer på Klima, Biodiversitet samt Vand- og luftkvalitet*
- ☐ *S – Sociale forhold i virksomheden*
 - ☐ *Indikatorer på Dyrevelfærd og Arbejdsforhold*
- ☐ *G – Forhold i virksomhedsledelsen*
 - ☐ *Indikatorer på Virksomhedsledelse og Compliance*

Vi har strammet op på struktur og format og arbejder nu primært med følgende format....

Inspiration til ESG Ledelsesrapport

(Skabelon i stående word)

- ❑ Kernefortælling for virksomheden
- ❑ Fakta og Milepæle
- ❑ Fokus-/Risikoområder

- ❑ Ambition og motivation
- ❑ Mål og skridt på vejen
- ❑ Hvad er status for fokusområdet

❑ E – Miljømæssige forhold i virksomheden

- ❑ Indikatorer på Klima, Biodiversitet, Vand- og luftkvalitet, Andet
- ❑ Større gennemførte tiltag for miljømæssige forhold i 2018-2021
- ❑ Iværksatte tiltag for miljømæssige forhold i 2022
- ❑ Planlagte tiltag for miljømæssige forhold i 2023

❑ S – Sociale forhold i virksomheden

- ❑ Indikatorer på Arbejdsforhold og arbejdsmiljø, Socialt ansvar, Andet
- ❑ Større gennemførte tiltag for sociale forhold i 2018-2021
- ❑ Iværksatte tiltag for sociale forhold i 2022
- ❑ Planlagte tiltag for sociale forhold i 2023

❑ G – Forhold i virksomhedsledelsen og lederskabet

- ❑ Indikatorer på Virksomhedsledelse, Compliance, Andet, Dyrevelfærd, Økonomi
- ❑ Større gennemførte tiltag for virksomhedsledelse/lederskab i 2018-2021
- ❑ Iværksatte tiltag for virksomhedsledelse/lederskab forhold i 2022
- ❑ Planlagte tiltag for virksomhedsledelse/lederskab forhold i 2023

Fortællingen om Gammelgaard

På Gammelgaard bor jeg, John (f. 1969) og min hustru Berthe (f.1987). Vi har stadig Kamilla (f. 2004) og Kasper (f. 2006) hjemme på gården og så har vi Emma (f. 2001) der går på landbrugsskole.

Vi prioriterer familien højt, både i forhold til at være sammen som familie, men også til at hjælpe hinanden med drift og udvikling af virksomheden.

Vi sætter en ære i, at vores fællessjede kvægbrug er veldrevet med stort fokus på dyrevelfærd og -sundhed. Ejendommen er en moderne og meget velfungerende kvægejendom, hvor der er gennemført store investeringer i kornens velfærd.

Vi arbejder hele tiden på at blive bedre til at producere mælk, men er p.t. tilfredse med det nuværende produktionsniveau, som har ligget stabilt det sidste år.

De seneste år har vi øget fokus på vores markdrift og på at kunne producere så meget af vores grovfoder som muligt samtidig med at vi arbejder med frugtbarheden af vores jorder.

Vi er aktive og engagerede i vores lokalsamfund: Inviterer til åben stald, inviterer børnehaver og skolebørn til at se dyrene og vores maskiner og vi er sponsorer til den lokale sommerfest.

Vi har som formålsplaner om en gang i fremtiden at overdrage Gammelgaard til vores børn, men vi føler ikke tidspunktet er kommet til at få fastlagt en plan for generationsskiftet.

FAKTA

- Ca. 950 køer af racen Sortbroget malkekræve samlet på ét site
- > 12.000 kg mælk/lv pr. ko i snit
- 120 søldepladser i dyrestrele
- 375 ha jord øjet
- 40 ha lavbundsjord
- 12 ha skovvejdrag med jagt
- 212 ha jord forpagtet
- Grovfoder: 85% selvforsynende
- 20 medarbejdere – heraf 11 danskere, 2 elever og 2 flejsbere
- 2 driftsledere – en for kvæget og en for planteavl
- Egen administration/bogholderi
- Gårdsråd: John, Berthe, to eleverne (skoleinspektør og tømrermester)
- Alder for 100 mio. kr.: i 2020
- Omvæltning 2021 kr.: N/A.

MILEPÆLE

- Generationskiftet til John i 1999
- Renovering af stuehus i 2002
- To nye velfærdsstalde i 2018
- Nyt malkecenter i 2020
- Bygger biogasanlæg m. naboer

FOKUS-/ RISIKOOMRÅDER

Ambition og motivation

- Vi er udfordret på medarbejderledelse, hvilket især skyldes Johns personlighed, kendetegnet ved at være et udfordret venemæssigt og ikke godt til at vise anerkendelse.
- Vi vil blive bedre til at anerkende og give medarbejdere for de gode resultater for at skabe et endnu bedre arbejdsmiljø, fastholdelse og større medarbejdersammenhold.

Mål og skridt på vejen

- Vi vil blive bedre til medarbejderledelse og medarbejderpleje og vi vil tilknytte en HR-rådgiver og sende vores driftsleder for kvæget på et lederkursus i 2023.

Hvad er status for fokusområdet

- Der er indgået aftale med en HR-rådgiver
- Kald er blevet tilmeldt et lederkursus i foråret 2023.

S Sociale forhold i virksomheden

Indikator	Enhed	2023	2022	2021	
Vi har ordnede ansættelsesforhold for vores medarbejdere	1 - Nej	5	4	4	
Vi forebygger arbejdsulykker og følger op, hvis der sker en ulykke eller en nærværdig ulykke	2 - I lav grad	5	4	4	
Vi informerer om og involverer medarbejdere i virksomhedens drift og udvikling	3 - I nogen grad	4	3	2	
Vi har fokus på sundhed og trivsel i den daglige ledelse og drift af virksomheden	4 - I høj grad	4	3	2	
Ulykker i virksomheden	Antal af ulykker	1	0	1	
Sygdom og arbejdsledelse	Antal sygedage	30	30	45	
Uddannelse eller anden kompetenceudvikling	Antal dage pr. medarbejder årligt	1-2	0-1	0-1	
Alle har ansættelseskontrakt	Ja/nej	Ja	Ja	Nej	
Medarbejdere tilbydes sundhedsundersøgelse	Ja/nej	Ja	Nej	Nej	
Gennemsnitlig anciennitet	År - pr. medarbejder	7,5	7,2	6,5	
Tage ansvar for dem, der står udenfor arbejdsmarkedet	Antal ansatte på tilkudsordninger eller lignende	1,5	1,5	1,4	
Uddanne fremtidens ledere ved at tage praktikanter, elever og studerende ind	Antal ansatte for praktikanter, elever og studerende ind	6-7	6	5-6	
Kønfordeling på arbejdspladsen	Procent kvinder/mænd	50/50	55/45	60/40	
Andet	Forsværs personalemedarbejdere	Antal	4	2	2

Større gennemførte tiltag for sociale forhold i 2018-2021

- Virksomheden åbnes op for elever og flejsbere
- Køber rådgivning til oplysning af nye medarbejdere for bedst mulig opstart
- Optimalt forhold for omklædning, frokost m.m. (del af nye velfærdsstalde)
- God arbejdssikkerhed og dialog omkring sikkerhed (forebyggelse ulykker)
- Begynder at få besøg fra børnehaver og skoler

Iværksatte tiltag for sociale forhold i 2022

- MUS-samtaler for opmærksomhed på faglige/personlige kvalifikationer samt udviklingsmuligheder
- Elektronisk arbejdspladsvurdering (sikrer overblik over arbejdsmiljø)
- Åbent-kursusarrangementer, hvor lokalsamfundet inviteres (hvert 2. år)

Planlagte tiltag for sociale forhold i 2023

- 4 - Der skal arbejdes på at etablere anerkendelseskultur i virksomheden
- 4 - John og de to driftsledere er med i fælles lederkursus ved Landboforeningen
- 3 - Der skal ske højere grad af tryghed på arbejdspladsen ved øget fokus på ledelse
- 2 - Brug af sociale medier hvor særligt lokalbefolkningen får endnu større indsigts i virksomheden

Væsentlighed for virksomhedens bæredygtige udvikling 0=ikke væsentlig, 4=meget væsentlig

E Miljømæssige forhold i virksomheden

Indikator	Enhed	2023	2022	2021
Samlet emission fra virksomheden inkl. kulstofrige jorder	CO ₂ e	9.000	10.000	10.000
Samlet emission fra virksomheden uden kulstofrige jorder	CO ₂ e	7.200	8.000	8.000
Er der gennemført naturtiltag?	Ja/nej	Ja	Nej	Nej
Naturkvalitet	1-10	8	6	5
Ammoniakforurening fra marken	Kg P _N /ha	0-100		
Plantevækst (PM-score)	Ton			
Brændbart affald	KWh pr. år	500.000	625.000	650.000
Elforbrug	Liter	170.000	182.000	175.000
Diesel / fyringsolie				

Større gennemførte tiltag for miljømæssige forhold i 2018-2021

- Bedre ressourceforbrug (el, vand, foder m.m.) (effekt af nye velfærdsstalde)
- Ejendommens 12 ha skovareal drives som naturskov
- Faunastræber langs læhegn
- Lavbundsarealer på min. 2 gange om året
- De første investeringer i udstyr for præcisionsjordbrug
- Investerer i biogasanlæg med naboer

Iværksatte tiltag for miljømæssige forhold i 2022

- Opsat leveret af gylle til biogasanlæg
- Der arbejdes med stor andel af græs i sædskiftet (reducerer klima- og miljøpåvirkning)
- Vi forsøger gyllen (mindsker ammoniakemission)
- Når vi klipper læhegn, skubbes afklippede grene ind i læhegn (for dyreliv, insekter og svampe)

Planlagte tiltag for miljømæssige forhold for 2023

- 4 - Indarbejde Arlas Big Easy, hvor det er muligt og giver mening for virksomheden
- 4 - Opsat af klimaregnskab for at skabe overblik over den samlede virksomheds klimapåvirkning
- 3 - Fodring med fedt for at mindske metanbælastning fra køerne
- 3 - Foretage et naturtiltag med henblik på at øge biodiversitet
- 2 - Afslutte udfordringer/potentialer ved at oversømme nogle af ejendommens lavbundsarealer
- 2 - Afslutte økonomien i at opsætte solceller på enten staldenes tage eller på de udtagne jorde

Væsentlighed for virksomhedens bæredygtige udvikling 0=ikke væsentlig, 4=meget væsentlig

G Forhold i virksomhedsledelse og lederskab

Indikator	Enhed	2023	2022	2021
Vi har en nedrevet strategi for virksomheden, der sætter retning for den samlede ledelse	1 - Nej	6	2	2
Vi anvender aktivt vores strategi i ledelsen af virksomheden	2 - I lav grad	4	2	2
Vi anvender driftsbudget for planlægning og opfølgning	3 - I nogen grad	4	4	4
Vi har planer for at sikre den fortsatte drift ved kritiske nedlukninger og tvungne ændringer	4 - I høj grad	4	4	3
Vi søger inspiration og oplysning fra personer udenfor virksomheden	5 - I meget høj grad	4	4	3
Vi er aktive og involverede i vores virksomhed		4	3	3
Vi arbejder løbende med økonomisk robusthed		4	3	3
Bemærkninger, anmærkninger bl. fra offentlige myndigheder, samarbejdspartnere m.	Antal	0	0	1
Ko-deltagelse	Procent	7	8	8,5
Kalenderdeltagelse	Procent	9	9,4	9,2
Myndighedsinspektion (svage)	Procent	10	12	18
Genetisk register	Procent	300	320	325
Markedsundersøgelse	Procent	1,2,3	2	1
Aftællingsgrad	%	5,5	4,7	3,7
Solidsitetsgrad	%	5	-3,2	-8,0
Alder	gennemsnit	105	100	80

Større gennemførte tiltag for virksomhedsledelse/lederskab i 2018-2021

- Vi har selv håndteret administration og de administrative processer, der er i forbindelse med driften
- Medlem af en arbejdspladsforening, der kan sikre overholdelse af arbejdspladsregler
- Begynder at udføre og formalisere ledelse ved udpegning af to driftsledere
- Bygger to nye velfærdsstalde til kvæget
- God logistik og omkring staldene, der er indført mange faste og indarbejdede rutiner i driften
- Der er skabt en fin arbejdsplads på jorden, og der er godt styr på logistiske forhold i virksomheden
- Løbende fokus på kløvsundhed og at undgå skader på dyrene

Iværksatte tiltag for en bæredygtig udvikling i 2022

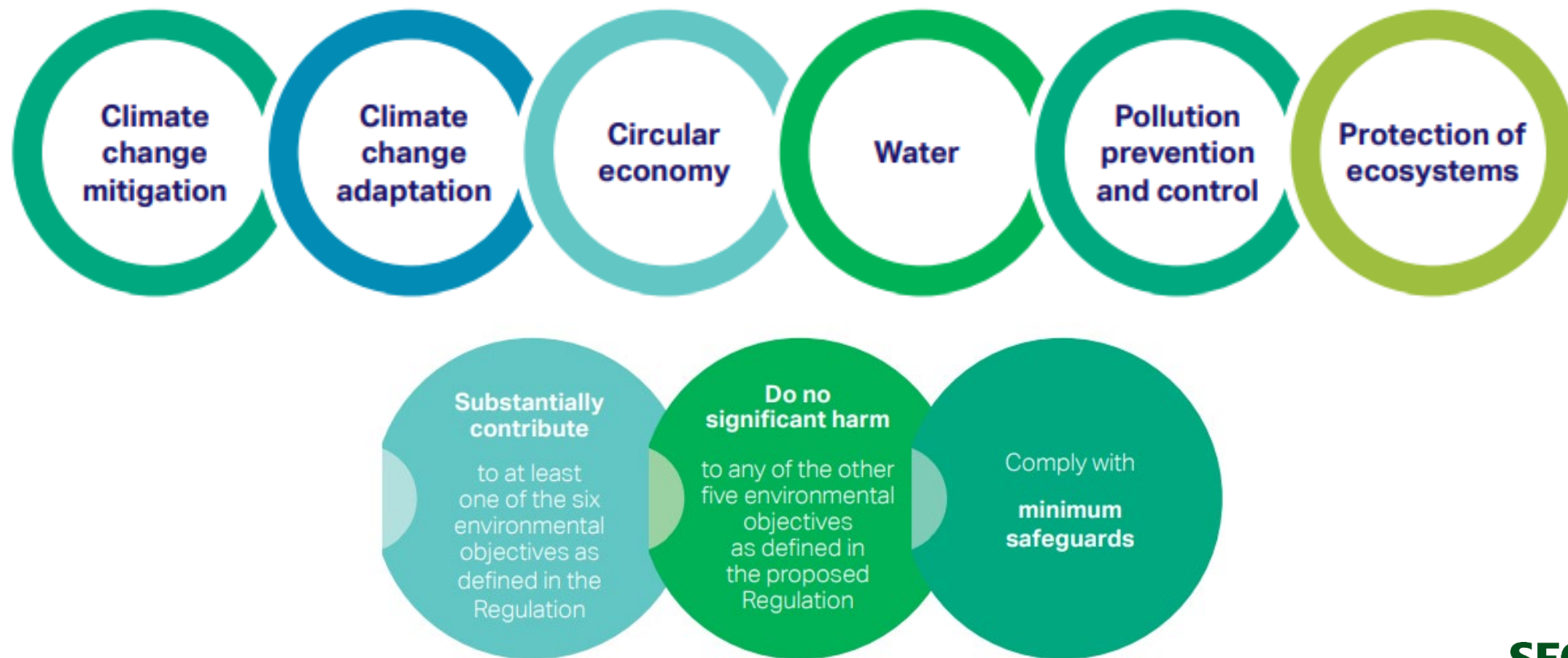
- Vi er gået i gang med ESG-ledeleserapportering til såvel internt som eksternt brug
- Der er skabt en fin arbejdsplads på jorden, og der er godt styr på logistiske forhold i virksomheden
- Vi kan selv håndtere administration og de administrative processer, der er i forbindelse med driften
- Begynder at arbejde med to hjørner, f.eks. velstræet leje og løbende afklaring af dyr til skånsomt
- Øget trykindsatsning for at mindske smitteeffekten i hele produktionen

Planlagte tiltag for virksomhedsledelse og lederskab for 2023

- 4 - Udarbejde en skriftlig virksomhedsstrategi, indeholder bl.a. første skridt til generationskifte
- 4 - Mere fokus på planlagt og dokumenteret bæredygtig udvikling af virksomheden
- 4 - Fokus på virksomhedens økonomiske afkast og konsolidering
- 3 - Opsat af risikostyring
- 3 - Kommunikation i virksomheden for at sikre positiv omgangstone leder-medarbejder i mellem

Væsentlighed for virksomhedens bæredygtige udvikling 0=ikke væsentlig, 4=meget væsentlig

Taksonomien understøtter investeringer i "bæredygtige aktiviteter" baseret på seks miljøområder med tilhørende kriterier for hvad der er "bæredygtigt"

EXPOSURE DRAFT

ESRS E1 Climate change

April 2022
**ESRS E2
Pollution**
April 2022

**ESRS E3
Water and marine resources**
April 2022

**ESRS E4
Biodiversity and ecosystems**
April 2022

**ESRS E5
Resource use and circular economy**
April 2022

Open for comments until 8 August 2022

PTF-ESRS

Project Task Force on European sustainability reporting standards

EFRA

EXPOSURE DRAFT

ESRS S1 Own workforce

April 2022 EXPOSURE DRAFT

ESRS S2 Workers in the value chain

April 2022 EXPOSURE DRAFT

ESRS S3 Affected communities

April 2022 EXPOSURE DRAFT

ESRS S4 Consumers and end-users

April 2022

Open for comments until 8 August 2022

PTF-ESRS

Project Task Force on European sustainability reporting standards

EFRA

EXPOSURE DRAFT

ESRS G2 Business conduct

April 2022

Open for comments until 8 August 2022

PTF-ESRS

Project Task Force on European sustainability reporting standards

EFRA

+ Sector Sustainability Reporting Standard Farming and Agriculture... forventes sommer 2023.

Udkast på de endeligt 10 standarder er opdateret i november 2022 på baggrund af den offentlige høring.

Eksempler på faktorer: E5 Ressourceforbrug og cirkulær økonomi (Nov 22)

Generelt, strategi, ledelse, væsentlighedsanalyser:

- E5-1 Politikker relateret til ressourceforbrug og cirkulær økonomi
- E5-2 Handlinger og ressourcer relateret til ressourceforbrug og cirkulær økonomi

Mål for præstation (metrics and targets):

- E5-3 Mål relateret til ressourcer og cirkulær økonomi
- E5-4 Ressourcer der flyder ind i virksomheden
- E5-5 Ressourcer der flyder ud af virksomheden*
- E5-6 Mulige finansielle effekter fra ressource og cirkulær økonomi-relateret påvirkning, risici og muligheder**

*Der skelnes i standarden mellem og defineres for produkter, materialer og affald

**Dette kan læses som indirekte reference til EU Taksonomien finansiering af bæredygtig aktivitet

Minimumsløsning?

ESG-rapportering. Databaseret

- Drevet af "bankens krav" om rapportering på ikke-finansielle nøgletal
- Validerede data
- Nødvendighed for alle landmænd på sigt

Noget midt imellem?

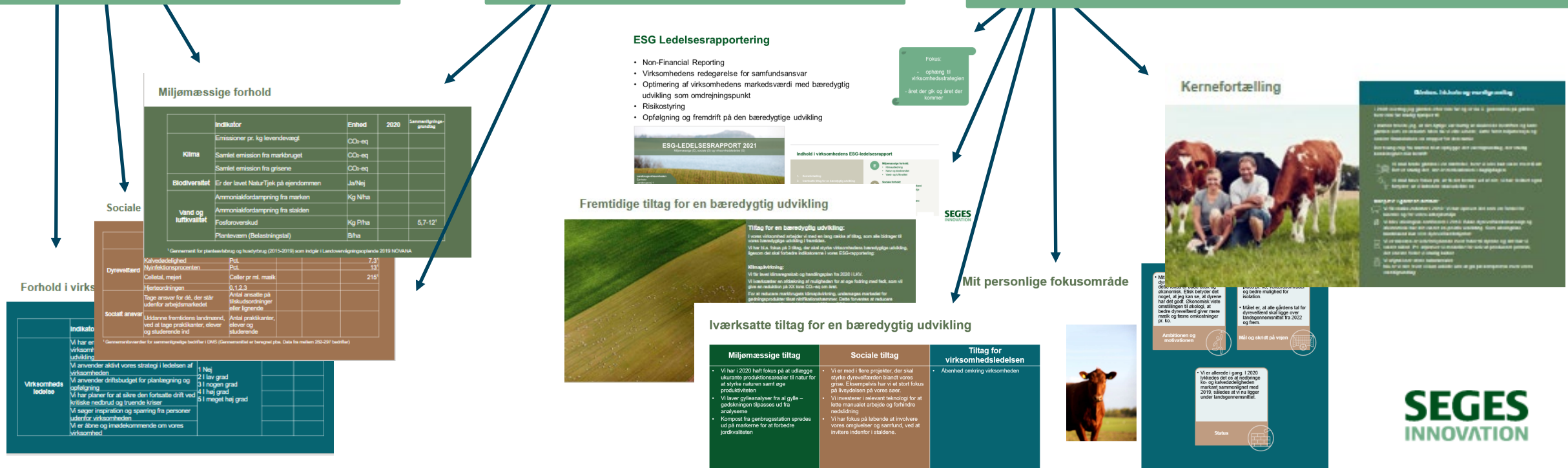
ESG-rapportering.

- Drevet af Taksonomiens fokus på de seks miljøområder
- Rent finansieringsfokus

Løsning til store/komplekse landbrug?

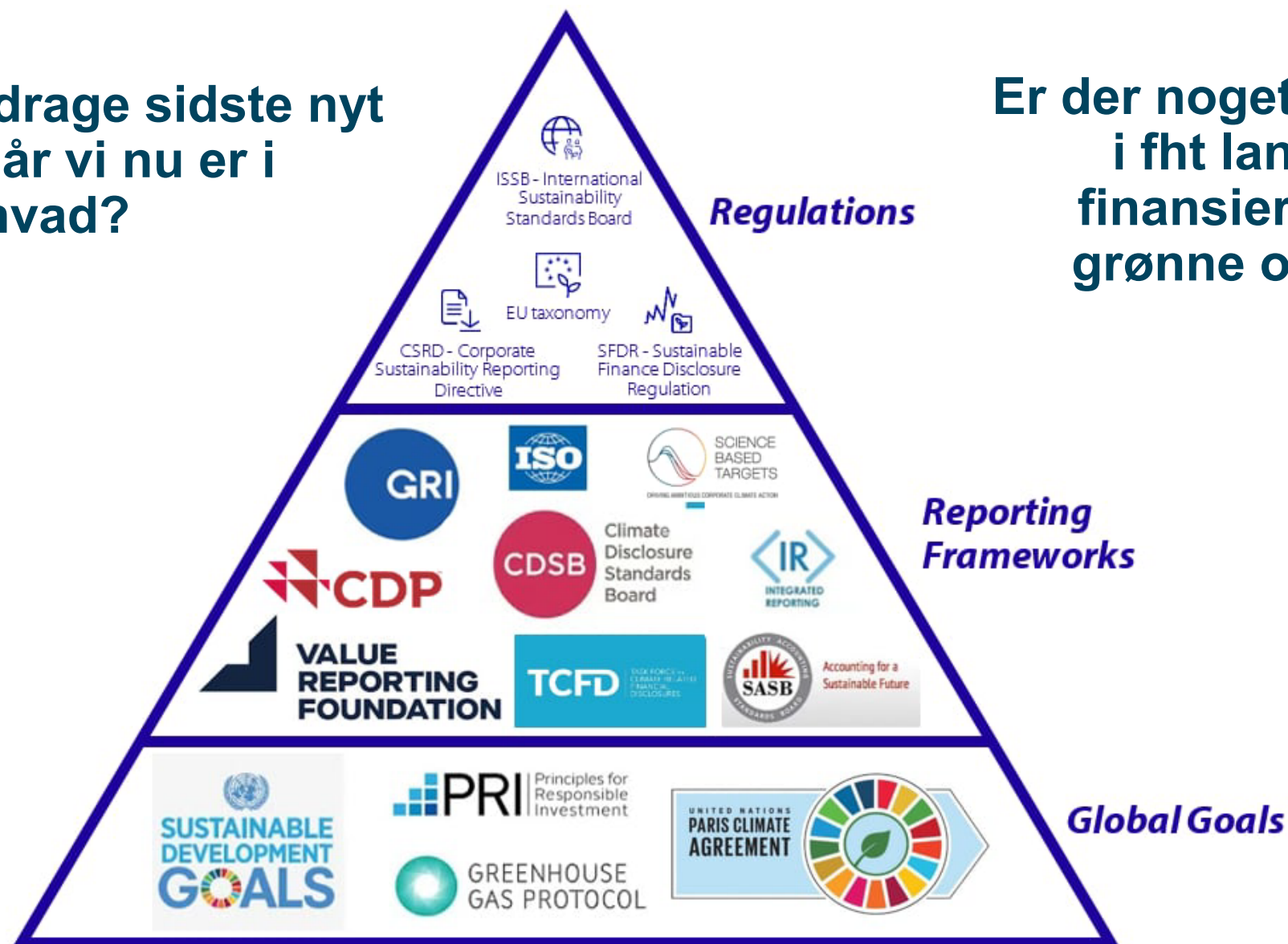
ESG Ledelsesrapportering

- Handlingsorienteret
- Værdibaseret og strategisk forankret
- Redegørelse for samfundsansvar
- Risiko og dobbelt væsentlighed
- Opfølgning, fremdrift og forankring
- Påvirker virksomhedens markedsværdi
- Kommunikationsværktøj

AP2 skal inddrage sidste nyt fra EU, men når vi nu er i gang....eller hvad?

Er der noget vi overser i fht landmandens finansiering (af den grønne omstilling)?

Refleksionen. Diskussionen. Retningen. Jeres krav.

Hvad vil I gerne se fra en landbrugsvirksomhed?

Hvilke faktorer vægter I, når I "kreditvurderer"? Hvad belønnes? Hvad straffes?

Hvad er det i landbrugsvirksomhedens rapportering, der får betydning for netop dig som virksomhedens partner?

Hvad bliver kritisk ESG-rapportering for eksempelvis:

- Andel i solcellepark?
- Ny kostald?
- Brugt mejetærsker?
- Salg af 85 hektar agerjord?
- Generationsskifte med to børn?

- Hvad skal de 75% mindste virksomheder levere? Hvis overhovedet noget!
- Hvad skal de 20% store virksomheder levere? Hvor meget og hvor ofte?
- Hvad skal de 5% af de tungeste i porteføljen præstere på deres ESG-ledelsesrapportering? Måske koblet til virksomhedens strategiproces?

Opsamling og næste step